

Vlaams
Parlement

vergadering **C99 – OND11**

zittingsjaar 2010-2011

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 13 januari 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de reactie op het voorstel van samenwerking tussen onderwijs en jeugdwerk en de Staatsveiligheid - 831 (2010-2011)	
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van de federale minister van Binnenlandse Zaken om het verenigingsleven en het onderwijs intensiever te betrekken bij de strijd tegen het radicaliseren van jongeren - 839 (2010-2011)	3
Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het grote aantal onvoldoendes bij thuisonderwijs secundair onderwijs - 724 (2010-2011)	10
Bijlage	12
Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de vooruitgang bij de organisatie van een volwaardig opleidingsaanbod voor islamkaders - 756 (2010-2011)	13
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de opvolging van de capaciteitsproblematiek - 774 (2010-2011)	23
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over Erasmusbeurzen - 800 (2010-2011)	28
Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de link tussen armoede en hoger onderwijs - 827 (2010-2011)	31

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert

Vraag om uitleg van mevrouw Elisabeth Meuleman tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de reactie op het voorstel van samenwerking tussen onderwijs en jeugdwerk en de Staatsveiligheid - 831 (2010-2011)

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Celis tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het voorstel van de federale minister van Binnenlandse Zaken om het verenigingsleven en het onderwijs intensiever te betrekken bij de strijd tegen het radicaliseren van jongeren - 839 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, minister, collega's, na de mislukte bomaanslag van de Belgische Tsjetsjeen in september 2010 in Kopenhagen deed federaal minister Turtelboom een oproep aan de scholen en jeugd- en sportverenigingen om naar de politie te stappen als ze radicaliserend gedrag vermoeden bij jongeren. Ze oogstte daar weinig succes mee. De afwijzing leek algemeen. Het katholieke net, maar ook de jeugdverenigingen verzetten zich daartegen.

Minister, in de kranten van 30 december 2010 stonden reacties van uzelf en minister Muyters, van de parlementsfracties, het katholiek onderwijs en de onderwijsvakbonden. Het voorstel van minister Turtelboom was duidelijk een brug te ver en volgens u zijn scholen al alert voor onbehagen en isolement en is de oproep van uw federale collega dus een miskenning van de realiteit. U vindt het dan ook niet wenselijk dat scholen en verenigingen gaan toezien op wat jongeren doen, om dat te briefen aan de politie.

Op 30 december was minister Turtelboom te gast op Radio 1 tussen 11 en 13 uur. Daar zei ze dat ze van u een brief had gekregen waarin u zegt dat u haar idee om de Staatsveiligheid te introduceren in onder meer het onderwijs wel een fijn plan vindt.

Minister, klopt het dat u hierover een brief hebt geschreven aan minister Turtelboom? Zo ja, wat was de inhoud van die brief? Kunt u duidelijkheid scheppen over uw visie op de rol van het onderwijs en het jeugdwerk met betrekking tot de preventie van terrorisme?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

– *Mevrouw Vera Celis brengt een persoonlijke getuigenis.*

Mevrouw Vera Celis: Onlangs lanceerde federale minister van Binnenlandse Zaken Turtelboom het idee om het verenigingsleven en het onderwijs intensiever te betrekken bij de strijd tegen het radicaliseren van jongeren. “Ik vraag dat leraars en anderen die met jongeren werken, aandacht zouden hebben voor een dergelijk fenomeen. Als zij merken dat iemand zich afzondert en dingen gaat zeggen die hij voordien nooit zei, moet dat een signaal zijn om die jongere daarover aan te spreken. En wanneer dat niks oplevert, vraag ik dat ze de politie inschakelen,” zo stelde ze in De Standaard.

Minister, volgens u zou er reeds overleg hebben plaatsgevonden met de bevoegde ministers van de Vlaamse en Franse Gemeenschap. In een eerste reactie gaf u aan niet bepaald enthousiast te zijn over het idee van uw collega: “Minister Turtelboom miskent de realiteit. Scholen zijn al alert voor onbehagen en isolement, daar is een heel vangnet voor. Leraars, ouders, contactpunten, CLB's, noem maar op. Het is niet nodig om meteen de politie te bellen. De kans dat een kind overgaat tot terrorisme, is een heel pak kleiner dan de kans dat een jongere zelfmoord pleegt, bijvoorbeeld.”

Minister, hebben er reeds overlegmomenten plaatsgevonden met collega Turtelboom over haar voorstel? Zo ja, wat waren de voornaamste conclusies? Acht u het opportuun om in te gaan op het voorstel van minister Turtelboom en verdere initiatieven te nemen in dit verband?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Het verhaal van mevrouw Celis is natuurlijk uitzonderlijk. Bijzondere situaties vragen om een bijzondere aanpak. We mogen die situaties niet als standaard beschouwen om ons beleid te ontwikkelen. Ik formuleer het misschien te sterk.

Over de uitspraken van minister Turtelboom ben ik het voor 100 procent met u eens, minister. Dat heb ik ook spontaan gezegd toen een journalist mij belde en om een reactie vroeg. Ze waren voor mij een brug te ver. We moeten het onderwijs zijn opdracht laten uitvoeren met de nodige deskundigheid. We moeten niet alle maatschappelijke problemen laten oplossen door het onderwijs, dan overbevragen we het personeel tot en met. Dan vragen we een deskundigheid die ze niet altijd kunnen bezitten. Ik pleit voor een genuanceerde benadering van de thematiek. Ik wil daarmee niet ontkennen dat er probleemsituaties bestaan.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: We mogen het kind niet met het badwater weggooien. Minister Turtelboom had het over radicalisering. Wat is dat precies? Het wordt hier nogal in algemene bewoordingen gesteld, maar het gaat vooral over terrorismedreiging en moslimradicalisering. De kapstok van minister Turtelboom was die aanslag.

Als kinderen en jongeren radicaliseren, en in mijn buurt in Antwerpen merk ik steeds meer radicalisering van jonge moslims, is de school toch wel de uitgelezen plek om jongeren in het oog te houden. Een jongere mag wel radicale gedachten hebben, maar niet in die mate dat er problemen en misdadig gedrag van kunnen komen. Het onderwijs draagt daarin een zekere verantwoordelijkheid. Scholen kunnen sneller detecteren wanneer een jongere ander gedrag begint te vertonen.

De heer Jos De Meyer: Collega, u hebt slecht geluisterd. Ik heb heel wat nuances aangebracht.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: Ik zou graag de taak van de minister wat verlichten. Ik zal uitleg geven bij de vraagstelling. Ik ben namelijk op de hoogte gesteld van een en ander.

U hebt een gesprek gehad met minister Turtelboom, neem ik aan. Ik heb in elk geval uw brief aan het kabinet vóór mij. U zegt daarin dat het onderwijs inderdaad een taak te vervullen heeft vooral in de preventie van radicalisering en polarisering. Thema's als verdraagzaamheid, preventie van radicalisering en democratie komen in het onderwijs expliciet aan bod via de eindtermen. Inderdaad, in het onderwijs wordt gewerkt rond verschillende maatschappelijke problemen. De scholen proberen preventief te werken. Minister, u sluit af met de uitspraak: "Ik zeg dan ook graag de medewerking van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming toe voor de verdere ontwikkeling van het beleidsplan. Mijn administratie zal de oproep van uw medewerker positief beantwoorden."

Ik was zeer blij toen ik die brief zag. Ik was een beetje verbaasd over de uitlatingen in de krant. U weet natuurlijk net als wij allemaal dat kranten de zaken soms simpeler voorstellen aan de mensen dan dat wij ze uitleggen. Ik vrees dat dat hier ook gebeurd is. Het is allesbehalve de intentie van minister Turtelboom om zomaar onderwijsmensen naar de politie te doen stappen. Zo eenvoudig is het allemaal niet. Minister Turtelboom heeft het net als u goed voor met de leerlingen en het onderwijzend personeel en wil mikken op preventie. Ze heeft daarom al een en ander uitgewerkt, bekeken en bedacht.

Dit initiatief is eigenlijk tot stand gekomen in het kader van het Europees voorzitterschap. Alle lidstaten willen zich inzetten voor een project rond radicalisering. Daar is een tweedaagse conferentie over geweest op de FOD Buitenlandse Zaken. Verschillende landen namen daaraan deel. Van daar komt het idee.

Het onderzoek van de professoren De Ruyver en Ponsaert heeft tot conclusies en beleidsaanbevelingen geleid. Daarin gaat het uitgebreid over het middenveld, en dat is veel ruimer dan het onderwijs. Natuurlijk gaan wij of minister Turtelboom of een andere politicus niet zeggen dat het onderwijs en het onderwijs alleen het maar eens moet oplossen.

In die zin wil ik nog reageren op de heer De Meyer. Extremisme moet natuurlijk niet als standaard worden gezien. Het zou er nog aan mankeren dat als standaard te beschouwen. Maar nog erger is de kop in het zand te steken voor de problemen die er zijn. Die radicalisering is grondig onderzocht. Het fenomeen is wel degelijk aanwezig, misschien minder in kleine gemeenten dan in de steden. Ook in Brussel is er werk aan de winkel.

Het gaat over radicalisering en extremisme. Het gaat er niet om dat het allemaal terroristen zijn. Ik verwijs naar het onderzoek van De Ruyver en Ponsaert, dat veel mensen met belangstelling voor de materie misschien eens zouden moeten lezen. Er zijn een aantal fasen. Er wordt gezegd dat wanneer jongeren zich afzonderen van hun gewone entourage, erover moet worden gesproken, dat er een melding moet zijn. In die zin was het helemaal niet fout of extremistisch om te stellen dat die melding er moet komen wanneer de leerkracht iets merkt, bijvoorbeeld een frequente afwezigheid of een plots verschil van mening of een andere klederdracht. Niet zomaar een andere klederdracht, laat ons er alstublieft geen karikatuur van maken. Het is uiteraard niet de bedoeling om iedereen die een Arafatsjaal begint te dragen te viseren. Dat heeft mevrouw Turtelboom nooit gezegd.

Ik wilde hier een en ander nuanceren, vandaar dat ik mijzelf de vrijheid veroorloofde om het probleem beter te situeren, in plaats van hier simpelweg te stellen dat alles weer een brug te ver is. Minister, wat ziet u in de toekomst mogelijk om dit probleem aan te pakken?

De heer Jos De Meyer: Mevrouw Brussee, omdat u mij persoonlijk vermeldt, kan ik hier alleen maar stellen dat ik het met uw nuances volledig eens ben.

De voorzitter: Mevrouw Deckx heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Deckx: Voorzitter, ik diende in verband met deze problematiek een vraag in, maar hij werd afgewezen, ik denk in het kader van de beleidsbrief.

Ik zal deze vraag nu stellen. De collega's hebben de problematiek al uitvoerig behandeld. Mevrouw Brussee, u haalt een brief van de minister aan. We zullen dadelijk van hemzelf vernemen hoe het juist zit. Maar ik heb toch de indruk dat het over twee verschillende dingen gaat. De oproep aan de jeugdverenigingen en scholen om aandacht te hebben voor tekenen van radicaliserend gedrag bij jongeren lijkt mij absoluut nuttig en aanvaardbaar. Het melden bij de politie lijkt mij een moeilijke zaak omdat het vertrouwen tussen leerlingen en leerkrachten daardoor op het spel wordt gezet. Maar wellicht is ook dat op bepaalde ogenblikken aangewezen.

De oproep van minister Turtelboom is toch ook weer niet door iedereen op gejuich onthaald. Zowel door het onderwijs- als door het jeugdwerkveld werd er gewezen op de eventuele nefaste gevolgen van de uitvoering van deze oproep. Ook volgens mevrouw Mieke Van Hecke, toch niet de eerste de beste op onderwijsvlak, zou dit de vertrouwensrelatie tussen leerkrachten en leerlingen kunnen verzieken. Ook Chirojeugd Vlaanderen wijst op het feit dat jeugdleiders niet altijd in staat zijn om radicaal gedrag te onderscheiden van grillen van pubers.

Minister, ik sluit mij aan bij de vragen van de collega's. Zijn er volgens u in de scholen extra detectiemechanismen nodig om radicaliserend gedrag op te sporen? Plant u hierover overleg met scholen en eventueel met jeugdkoepels?

De voorzitter: Mevrouw Deckx, ik zal dat over die afgewezen vraag eens checken.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mevrouw Brussee heeft al grotendeels gezegd wat ik wilde zeggen. Collega's, wij moeten ons in de eerste plaats afvragen of veiligheid al dan niet een prioriteit is. Als dat geen prioriteit is, is het antwoord gemakkelijk gegeven. Wij mogen ook

niet aan de verleiding toegeven om te zeggen dat veiligheid een federale materie is en dat alles wat Vlaams is daar dus buiten blijft. Als je met een kleine inspanning, die de werking van de scholen en de vertrouwensrelatie tussen leraren, jeugdleiders en kinderen niet verstoort, eventuele terroristische misdaden kunt voorkomen, moet die verantwoordelijkheid opgenomen worden. Dat is wat ik 'coöperatief federalisme' zou noemen.

Mevrouw Brusseel heeft gelijk: in het kader van het Europees voorzitterschap is er onderzoek gebeurd door collega's De Ruyver en Ponsaert. Dat onderzoek stelde vast dat de radicalisering bij de jeugd toeneemt door toedoen van de computer. De jongeren isoleren zich achter de computer en worden daar blootgesteld aan vaak zeer extremistische taal. Dat is een nieuw gegeven. Het wordt in dat onderzoek zeer duidelijk gezegd. De Tsjetsjeense terrorist volgde boksles. Op een bepaald moment bleef hij weg van de bokslessen. Het zou niet slecht zijn geweest indien de leraar die dat opmerkte met de betrokkene contact had opgenomen. Dat heeft mevrouw Turtelboom uitdrukkelijk gezegd. Er moet eerst contact worden opgenomen met de betrokkene zelf, er moet onderzocht worden wat er aan de hand is met die jongen of met dat meisje. Dan pas kan de stap naar de politie worden gezet. Mevrouw Turtelboom heeft nooit gezegd dat er onmiddellijk naar de politie moet worden gestapt, laat staan dat de scholen moeten worden gedegradeerd tot een sectie van ons politieel onderzoek.

Minister, u hebt positief gereageerd op het verzoek van mevrouw Turtelboom om medewerking te verlenen aan dat onderzoek. U moet niet altijd hetzelfde zeggen als wat mevrouw Mieke Van Hecke zegt. Hoewel minister Lieten een gewaardeerd en belangrijk iemand is, mag u ook wel eens iets anders zeggen. Ik vind dat u minister Turtelboom te gemakkelijk afvalt. U had zich genuanceerder kunnen opstellen. U had de karikatuur die de pers ervan maakt, niet hoeven over te nemen. Het citaat dat mevrouw Celis net naar voren heeft gebracht, spreekt op dit vlak boekdelen. U had een genuanceerdere houding moeten aannemen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, ik herinner me nog zeer goed waar ik me bevond toen de journalisten me belden. Ik was niet in België. Ik zat in een auto en ik had een mooi uitzicht voor me. Ik was helemaal niet geborneerd of gespannen.

Het probleem is dat minister Turtelboom in januari 2010 contact heeft opgenomen. Ze heeft me toen gevraagd mee te werken aan een beleidsplan over de sociale preventie van radicalisering en polarisering. Ze heeft gevraagd hierover een eerste verkennend onderhoud te hebben. Ik heb schriftelijk laten weten hieraan te willen meewerken.

Niemand kan tegen een dergelijk beleidsplan zijn. Het zou dom zijn hier niet aan mee te werken. Ik ben nog steeds van mening dat scholen door het creëren van een open, positief en tolerant schoolklimaat ervoor kunnen zorgen dat radicalisering minder kansen krijgt.

In die brief heb ik beklemtoond dat het beleidsdomein Onderwijs en Vorming inzake de preventie van radicalisering en polarisering een taak te vervullen heeft. Thema's als verdraagzaamheid, radicalisering en democratie komen al aan bod in de eindtermen van het basisonderwijs en het secundair onderwijs.

Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven contact op te nemen met de administratie van minister Turtelboom. Op 1 maart 2010 hebben beide administraties een gesprek gevoerd. Dit gesprek is overigens parallel verlopen met een gelijkaardig gesprek tussen de afdeling Jeugd en de dienst Beleid Integrale Veiligheid van de FOD Binnenlandse Zaken. Tijdens die gesprekken zijn de plannen van mevrouw Turtelboom toegelicht. Mijn administratie heeft de vraag gekregen feedback te geven op het eerste ontwerp. Daarnaast is mijn administratie uitgenodigd om, samen met alle betrokken beleidsdomeinen van de gewesten en de gemeenschappen deel te nemen aan een reflectiedag over dit onderwerp. De administratie heeft terecht besloten hieraan te participeren.

Er is feedback gegeven. We hebben duidelijk gemaakt wat al dan niet mogelijk is. Zo is verwezen naar het beleid inzake de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, naar het beleid inzake gelijke onderwijskansen, naar de aanpak van pesten, spijbelen en ander antisociaal gedrag, naar de schooltoelagen en naar de eindtermen van het leergebied wereldoriëntatie en geschiedenis. Dat is allemaal uitgelegd.

Sindsdien heb ik van minister Turtelboom niets meer gehoord. Ik heb niets gehoord tot ze plots een verklaring in de krant heeft afgelegd. Ze heeft haar plan met veel bombarie aangekondigd. Het is mogelijk dat ze verkeerd is geciteerd. Ik weet het niet, maar dat is mogelijk.

Ik herinner me goed hoe ik op de vragen van die journalisten heb gereageerd. Aangezien ik weet hoe het in zijn werk kan gaan, ben ik zeer voorzichtig geweest. Ik heb verklaard dat minister Turtelboom, indien het haar bedoeling zou zijn de scholen met de Staatsveiligheid en de politie te laten samenwerken, in mijn ogen een brug te ver wil gaan. Onze scholen doen al veel. Bovendien moeten we van onze leerkrachten geen politieagenten maken. Ze zijn daar niet voor opgeleid. Ik heb eveneens verklaard dat ik niet goed weet wat minister Turtelboom eigenlijk bedoelt. Ik heb daar immers niet meer met haar over kunnen praten. Ik heb de journalisten die me hebben gebeld – een journalist van De Morgen en een journalist van Het Laatste Nieuws –, ook verklaard dat ik nog met mevrouw Turtelboom zou willen praten.

Volgens mij is de boodschap van mevrouw Turtelboom in de kranten verkeerd voorgesteld. Ik heb vastgesteld dat veel mensen van mening zijn dat dit niet de goede aanpak zou zijn. Ik ben nog steeds bereid met mevrouw Turtelboom en met anderen rond de tafel te zitten. We kunnen dan nagaan, rekening houdend met de nuances die de heer De Meyer en anderen hebben aangebracht, op welke wijze het onderwijs hieraan kan meewerken.

De meeste mensen hebben allicht in de krant gelezen dat ik vind dat we moeten opletten met de probleemstelling. De kans is namelijk het kleinst dat diegenen die zichtbaar radicaliseren ook daadwerkelijk iets zullen doen. Diegenen waarvan we het niet zien en die er niet over vertellen, zijn waarschijnlijk het gevaarlijkst. Bovendien is de kans dat een jongere zelfmoord pleegt veel groter dan de kans dat hij een bomaanslag zal plegen. Daarover hebben we het hier tenslotte.

We moeten opletten hoe we met deze problematiek willen omgaan. Ik heb voorzichtig gereageerd, want ik wil helemaal geen polemieken met mevrouw Turtelboom op gang brengen. Ik heb dit enkel trachten te nuanceren. Ik heb gewezen op alles wat de scholen, de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) en anderen nu reeds doen of kunnen doen.

Ik wil zeker nog met mevrouw Turtelboom praten. Ze had trouwens beter eerst met anderen gepraat. Wie zoiets wil aankondigen, doet dat best niet helemaal op zijn eentje in een vakantieweek. Ze was in feite goed begonnen. Ze is toen echter opnieuw gestopt. Plots, tijdens een nieuwsluwe week, heeft ze hierover gecommuniceerd. Wie in de week van Kerstmis communiceert, wil meestal gewoon in de krant komen. Dat is een regel die iedereen kent. Dit heeft de zaak in elk geval niet bevorderd. Ze had beter eerst gesprekken gevoerd met mij of, als het over sport gaat, met minister Muyters. Daarna had ze dan iets kunnen uitwerken. Dat was beter geweest.

De vraag is wat scholen zoal kunnen doen. Er gebeurt in feite al heel veel. De scholen zijn hier alert voor. Hetzelfde geldt voor de CLB's en voor de jeugdbewegingen. Indien de verantwoordelijken iets vaststellen, zullen ze in eerste instantie met de betrokken jongere spreken. Ze kunnen ook de ouders aanspreken. Indien dit niets oplevert, zullen ze spontaan verdere stappen zetten. De kans dat iemand zelf zegt dat hij een bom wil plaatsen, is echter klein. Het gaat meestal om aanwijzingen.

We moeten echter voor opletten dat we niet in een verklikkersmaatschappij terechtkomen. Het gevolg zou kunnen zijn dat iemand die verkeerd kijkt, plots bij de politie zit. We leven helaas al in een samenleving waarin de mensen niet meer met elkaar praten. Ze bellen de

politie indien de buurman te veel lawaai maakt. Ze vragen die buurman niet zelf zijn radio wat stiller te zetten. Er is al een tendens in de samenleving op die manier te ageren. We moeten dat niet aanwakkeren. Indien het om extreme gevallen gaat en indien er geen andere oplossing is, moeten we die stap wel zetten. Daar ben ik het ook mee eens.

Samengevat: ik ben bereid om met federaal minister Turtelboom samen te zitten, indien ze ons uitnodigt, om op een verstandige manier, met de nuances die door verschillende collega's hier zijn aangebracht, te bekijken hoe we daarover samen met de scholen kunnen werken.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Eerst een vooral ben ik blij met en ook gerustgesteld door de nuancering van mevrouw Brusseel. Dat is inderdaad iets helemaal anders dan wat in de krant stond. De krant durft wel eens overdrijven, maar het is niet zo dat als je A zegt, ze dan B schrijven. Ik denk dat de teneur van de artikels in de krant niet de juiste was.

In die artikels – en dus ook in de communicatie van minister Turtelboom – ging het over detecteren, melding maken en eventueel doorverwijzen naar de politie. Het preventieve luik, net het belangrijkste, kwam absoluut niet aan bod. Dat is wat mij verontrustte en waar de jeugdverenigingen onmiddellijk op zijn gesprongen. Zij hebben gezegd – en ik heb hier het persbericht bij mij – dat wanneer ze moslimradicalisering opmerken, dat vaak te maken heeft met maatschappelijke uitsluiting en achterstelling en ook met jeugdig experimenteelgedrag. Dat zijn twee duidelijke oorzaken van moslimradicalisering. Zij proberen dat dan op pedagogisch verantwoorde manieren aan te pakken en bespreekbaar te maken via een vertrouwensrelatie die ze opbouwen. Ik kan heel goed begrijpen dat ze bang zijn dat hun opgebouwd werk verloren zou gaan. Ik vind de reactie van minister Smet dan ook heel terecht.

Ik ben het niet eens met u, mijnheer Bouckaert, dat minister Smet minister Turtelboom te snel afvallig zou zijn geweest. Ik denk dat minister Turtelboom eerder intellectueel niet helemaal eerlijk geweest is. In het radio-interview stelt ze ook dat ze verbaasd was met sommige reacties, waaronder die van minister Smet, die haar per brief zou hebben gefeliciteerd met dit initiatief. Uit dat radio-interview leek het dus alsof minister Smet haar zou hebben gefeliciteerd met het initiatief over de meldingen. Daar had ik toch wat vragen bij. Het is toch wel belangrijk om goed en juist te communiceren. Zo niet krijg je toch wel rare situaties, waar wij ons dan wel ernstige vragen bij stellen.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister Smet, dank voor uw antwoord. Ik ben gerustgesteld door de nuance die u aanbrengt, waardoor het verhaal anders wordt. Indien minister Turtelboom de kans zou krijgen om voor onze commissie nuances te brengen, zou haar verhaal ook misschien wat anders worden.

Men moet alert zijn bij bizarre situaties in de school, bij radicalisering of net andersom, bijvoorbeeld het stilvallen van een leerling. Zo zijn er zeer alerte leerlingen die plots stilvallen. Dat is ook een wijziging in gedrag dat zeer bizarre vormen kan aannemen. Een school doet doorgaans inderdaad goed haar best om daarop te kunnen reageren. Ik wil ook absoluut niet naar een politiestaat gaan.

Het gaat om zeer uitzonderlijke situaties – daarin geef ik collega De Meyer absoluut gelijk –, maar alle gevolgen die er zouden kunnen zijn, zijn er te veel aan. Daarom wil ik een pleidooi houden om goed na te denken en een platform te organiseren zodat scholen, bij extreem gedrag, in welke zin dan ook, een instrument in handen hebben dat nu ontbreekt.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel: We kunnen hieruit een paar lessen trekken. Ik ben in de eerste plaats tevreden, minister Smet, met uw antwoord en ik hoop dat u gauw opnieuw zult samen

zitten met mevrouw Turtelboom. U hebt de bevoegdheid van minister van Jeugd. Daar valt nog heel wat te ondernemen en te bekijken.

Zonder enige ironie zou ik willen vaststellen dat het beter is de zaken eerst goed onder elkaar uit te klaren alvorens de kranten erbij te betrekken. De communicatie is hier namelijk zeer ongelukkig geweest. Ik ben er immers van overtuigd dat de focus op het melden bij de politie niet de kern van de boodschap was. Die was namelijk het detecteren van problemen, wat een heel brede boodschap is.

U hebt het gehad over de terroristjes die er zijn en dat het aantal zelfmoorden hoger is. Laten we niet in karikaturen vervallen, collega's, want het radicaliseren en polariseren is binnen de samenleving ook zeer schadelijk. Het brengt het sociaal-maatschappelijk weefsel enorme schade toe, wanneer heel veel mensen hun afkeur laten blijken voor de samenleving waarin ze leven en wanneer ze niet participeren. Het hoeft dus niet altijd om zelfmoordaanslagen te gaan. Het feit alleen al dat een grote groep zich begint af te zetten tegen de maatschappij, is ook niet gezond.

We zouden misschien kunnen kijken naar de best practices van landen die met dezelfde problematiek geconfronteerd zijn, zoals Zweden, Groot-Brittannië, Denemarken en Nederland. Ik zou het graag even over het jeugdwerk willen hebben. We hebben het daar voorlopig niet over gehad, aangezien we in de commissie Onderwijs zitten. Ik zal het zo kort mogelijk houden. Daar vraagt men steun. Dus men ontkent het probleem daar niet integraal, zoals sommigen beweren. Ik weet uit zeer betrouwbare bron, van verschillende mensen uit onderwijs en jeugdwerk, dat zij aan de deur gezet werden wanneer zij aan de alarmbel trokken. Ze werden buitengepest of kregen hun C4.

Ik wil weldenkend links helemaal niet aanvallen. U weet dat ik heel menselijk ben. Maar de voorbije jaren zijn er met een fout politiek correct denken bepaalde signalen genegeerd, en dat kan zo niet verder. Als u wilt, kunnen we een hoorzitting organiseren met mensen die uit het jeugdwerk zijn gezet. Achteraf komen vertellen dat er wordt gewerkt met een vertrouwensband en dat niemand anders zich ermee te moeien heeft, is wat gemakkelijk. Er zijn ook andere getuigenissen. Minister, dat is niet voor u bedoeld.

Minister Pascal Smet: Neen, maar het interesseert me wel.

Mevrouw Ann Brusseel: Ik zal u daarover de nodige informatie bezorgen.

Straathoeckwerkers in onder andere Boom zijn gewoon buitengezet omdat ze aan de alarmbel trokken. De man waarover de straathoeckwerker informeerde bij de bevoegde autoriteiten, is nu de grote man bij Sharia4Belgium. Laten we daar eens goed over nadenken, want er zijn problemen. Interneteducatie is belangrijk voor onderwijs. Misschien moeten we niet alleen kijken naar internet. In België financieren we een hele kaste imams, bisschoppen enzovoort. Misschien moeten we ook eens nagaan wat die doen met ons overheidsgeld, maar dat is 'pour la petite histoire'.

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Toen ik de artikels in de krant las, was ik wel even geschrokken van de toon die werd aangeslagen. Ik heb me onmiddellijk geïnformeerd en ik werd ook onmiddellijk gerustgesteld omdat een en ander uit de context werd getrokken naar aanleiding van een interview over de evaluatie van het EU-voorzitterschap.

In de commissie zijn we het in grote lijnen eens over de rol van Onderwijs in het geheel. Die taak wordt al grotendeels opgenomen in het onderwijs. Als er eigenaardige zaken gebeuren, dan signaleren leerkrachten dat wel.

Ik wil enkele regels voorlezen uit de toespraak van federaal minister Turtelboom naar aanleiding van die conferentie, en dat zegt genoeg: "Uit het onderzoek blijkt dat vooral jongeren vatbaar zijn, dat frustratie en ontevredenheid door structurele uitsluiting en discriminatie belangrijke voedingsbronnen zijn." Dat is ook onze bezorgdheid. "Het komt er

als overheid op aan die voedingsbronnen weg te werken en jongeren weerbaarder te maken tegen radicale groeperingen die profiteren van hun kwetsbaarheid of onzekerheid.” Dat is de toon we in deze commissie meestal aanhouden. We zijn het meer eens dan we op het eerste gezicht denken. Het gaat vooral over preventie.

Het enige dat misschien spijtig is, is dat er voor die conferentie geen gesprekken meer zijn geweest met de regionale bevoegde ministers. Dat u dat betreurt, zullen we ook overbrengen aan de minister.

De heer Boudewijn Bouckaert: Door de uitlatingen in de kranten, zijn de zaken wat geëscaleerd en werden er kunstmatige antagonismen gecreëerd. Minister, het klopt dat een bommenlegger niet gaat zeggen dat hij een bom gaat leggen. De gevallen waarover het gaat in het onderzoek van De Ruyver en Ponsaers, zijn gevallen van isolement. Leerlingen verdwijnen uit de klas, uit de jeugdverenigingen en daarvan zijn de oorzaken niet te zien. Dat zou een signaal moeten zijn dat er iets mis is. Dan is het de opdracht van de leerkrachten en de jeugdwerkers om dat te checken.

Als er in de extreme gevallen iets misloopt, moeten we eventueel naar de politie kunnen stappen. Dat mogen we niet uitsluiten. Ik pleit niet voor een algemene ‘Fahndung’. Dat was in de Tweede Wereldoorlog de plicht van de burger om aan te geven dat er Joden in de buurt waren. Ambtenaren hebben wel een meldingsplicht. Ik pleit er niet voor om leerkrachten en leiders van jeugdverenigingen een meldingsplicht te geven. Maar er kan wel eens over worden gesproken in een platform. Minister, daar kunt u het wellicht mee eens zijn.

En dan uw opmerkingen over zelfmoord, minister. Belastingontduiking komt vaker voor dan bankovervallen, maar dat is geen reden om bankovervallen niet te vervolgen. Ik noteer ook dat u verwijt dat minister Turtelboom in haar eentje heeft gehandeld en allerlei zaken zegt die op voorhand niet zijn doorgesproken. Ik ben blij dat u dat zegt. U doet dat natuurlijk nooit.

Minister Pascal Smet: Ik zal nooit iets zeggen over Binnenlandse Zaken zonder daarover eerst met Binnenlandse Zaken te hebben gesproken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Ik ben het eens met de woorden van mevrouw Vanderpoorten. Dit interessante debat leert me twee zaken, en dat is dat je complexe problemen nooit oplost met oneliners in de krant, maar alleen met een genuanceerde aanpak.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Wim Wienen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het grote aantal onvoldoendes bij thuisonderwijs secundair onderwijs - 724 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, thuisonderwijs, daar ben je voor of daar ben je tegen. Er zijn argumenten pro, er zijn evenveel argumenten contra. Wat wel frappeerde, is dat u interessante cijfers hebt gegeven op een schriftelijke vraag van de heer Dewinter. U zegt dat er met thuisonderwijs een probleem is omdat er bij 53 van de uitgevoerde controles bij huisonderwijs in het secundair onderwijs 25 niet voldoen. Dat is ongeveer de helft. Wat huisonderwijs voor het basisonderwijs betreft, is het veel beter. Dat heeft wellicht te maken met de complexiteit van de materie. Wij, en zeker u als minister, moeten daar aandachtig voor zijn.

Mensen die huisonderwijs genieten, moeten natuurlijk ook een diploma kunnen verkrijgen en werk vinden. Gelet op die cijfers lijkt me dat problematisch te worden, te meer omdat het

aantal leerlingen dat huisonderwijs volgt, toeneemt. In het Antwerpse bijvoorbeeld was er destijds een imam die naar aanleiding van het hoofddoekenverbod in het atheneum opriep om meisjes van school thuis te laten en huisonderwijs te laten genieten.

Minister, neemt het huisonderwijs in Vlaanderen toe? Zo ja, wat waren de cijfers voor het afgelopen schooljaar? Is er een toename? Hebt u weet van de meest aangehaalde redenen om over te schakelen van het klassieke naar het huisonderwijs? Hoe gaan we dit probleem aanpakken? Zijn de personen die huisonderwijs geven en ouders die hun kinderen huisonderwijs laten genieten, zich voldoende bewust van de moeilijkheidsgraad om zoiets te organiseren? Zeker voor het secundair onderwijs is dat niet voor de hand liggend. Als het allemaal zo gemakkelijk zou zijn, en als iedereen geschikt zou zijn om onderwijs te geven aan zijn kinderen, hebben we geen lerarenopleiding nodig in Vlaanderen. Zijn er richtlijnen voor de mensen die huisonderwijs geven? Zo ja, welke?

De voorzitter: Mevrouw Vanderpoorten heeft het woord.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten: Vorig jaar heb ik zelf een vraag gesteld over huisonderwijs. Ik ben die zaak ook blijven opvolgen. Het blijft om een klein aantal gaan, maar het stijgt wel sterk de laatste jaren.

In het antwoord dat u geeft aan de heer Dewinter over het aantal negatieve controles dat er is geweest, valt op dat het aantal negatieve onvoldoendes voor het secundair onderwijs vrij hoog is, maar voor het basisonderwijs is dat anders. Is er een verschil in controle, of is het basisonderwijs gemakkelijker om als huisonderwijs te geven?

In gesprekken met bepaalde mensen valt me op dat het controleren van dat huisonderwijs een moeilijke zaak blijkt te zijn. De voorwaarden waaraan moet worden voldaan, zijn veeleer vaag. De vraag of kinderen wel of geen sociale contacten hebben, is bijvoorbeeld heel moeilijk te controleren. Plant u daarvoor een duidelijkere of stringenter regelgeving in de toekomst? Vorig jaar zei u dat dat niet nodig is. Gezien de stijgende cijfers hebt u misschien toch een andere visie.

Minister, wat gebeurt er met de opvolging van de onvoldoendes die werden gegeven? Wordt dat opgevolgd of moeten die mensen zich inschrijven in een gewone school en wordt dat effectief gecontroleerd?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: De laatste jaren is er een toename van het aantal leerlingen dat kiest voor huisonderwijs. De cijfers blijven aantonen dat een hoog aantal leerlingen niet het onderwijs geniet dat we vinden dat ze mogen krijgen. De vragen of we de regelgeving over huisonderwijs niet opnieuw onder de loep moeten nemen en of we het vanzelfsprekend moeten vinden dat er vrij eenvoudig kan worden overgestapt naar de formule van huisonderwijs, leven steeds meer. Het is belangrijk dat leerlingen kunnen opgroeien in contact met leeftijdsgenoten, dat ze goed voorbereid zijn op onze samenleving, dat ze goed kunnen samenwerken met anderen. Een schoolse omgeving is daarvoor een goede context. De aantallen nemen toe en de resultaten zijn onvoldoende. Daarom moeten we dit onder de loep nemen. Minister, denkt u daar ook zo over?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Dit probleem verdient de nodige aandacht. Ik ben blij dat er überhaupt al controles zijn. We hebben een leerplicht in dit land, geen schoolplicht. We doen controles, de resultaten zijn slecht, maar welke instrumenten hebben we om ook iets te doen? Kunnen we die mensen op de een of andere manier verplichten? Als de aantallen toenemen, moeten we toch zeker iets doen.

Over welke kinderen gaat het? Ik wil niet stigmatiseren, maar zijn dat sociaal zwakkeren? Zijn het mensen die tijdelijk in ons land verblijven, kinderen van managers en CEO's en eurocraten? In elk geval moeten we dit van naderbij opvolgen en indien nodig maatregelen

nemen. De opvoeding van kinderen is te belangrijk, we mogen niemand door de mazen van het net laten glippen.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Naar aanleiding van deze vraag heb ik er de evaluatie van het huisonderwijs 2006-2007 en 2007-2008 bij genomen. Ik heb de meer recente niet gevonden. Ik wou vooral kijken naar de motieven waarom leerlingen huisonderwijs volgen. Naast de zaken die ik verwachtte, zijn me drie dingen opgevallen. De grootste groep, bijna 30 procent, doet het om redenen zoals leerproblemen, autismespectrumstoornis, handicap, leerachterstand. Dat geeft aan dat het hele dossier leerzorg heel dringend is.

De tweede grootste groep, 17,5 procent, heeft een laag welbevinden in de school. Dat is een aspect waarvoor we misschien te weinig aandacht hebben. Blijkbaar is er daarvan een grotere vertegenwoordiging in de provincie Antwerpen. Minister, daarvoor heb ik geen verklaring gevonden, maar misschien kunt u die wel geven.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, 25 op 53 is een heel slecht cijfer. Dat is zorgwekkend. Dat is een signaal dat nader bekeken moet worden. We kunnen daar niet zomaar omheen.

De toename van het thuisonderwijs is voor mij geen probleem. Het is goed dat dat bestaat. Mensen kunnen veel redenen hebben om daarvoor te kiezen. Mijnheer Wienen, u kent de heer Beliën toch? Hij is toch een belangrijk ideoloog van uw partij? Hij heeft zijn vijf kinderen thuisonderwijs gegeven omdat ons onderwijs te progressief was. Ze hebben het alle vijf zeer ver gebracht aan de universiteit. Thuisonderwijs kan een goede zaak zijn.

Het is ook een barometer voor het reguliere onderwijs. De stijging van het thuisonderwijs is een signaal dat we iets moeten gaan doen.

Stijgt het thuisonderwijs ten gevolge van het hoofddoekenverbod? Dat kan ik moeilijk zeggen. Ik wijs op het boek van mevrouw Heremans, die het tegenovergestelde beweert. Ze schrijft dat de meisjes nu gewoon zonder hoofddoek naar school gaan.

Ik deel echter de zorg van de vraagsteller. Goed thuisonderwijs staat of valt met goede controle. De kwaliteit die eruit voortvloeit, moet ongeveer hetzelfde zijn als die van het reguliere onderwijs. Als dat niet het geval is, zitten we met een falend van het systeem.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De cijfers zijn al genoemd. Het neemt inderdaad toe, zeker in het secundair onderwijs, van 504 in 2007-2008 naar 577 in 2008-2009 tot 615 vorig schooljaar.

Ik zal de tabel met de redenen van die keuze als [bijlage](#) bij het verslag laten opnemen. De redenen waarom ouders zelf onderwijs aan hun kinderen verstrekken, zijn onder andere schoolmoeheid, negatieve ervaringen met de school, kiezen voor een eigen opvoedingsstelsel, nood aan aangepaste verzorging en/of begeleiding, combinatie met een sport- of muziekcarrière, regelmatig verblijf in het buitenland, hoogbegaafdheid, en nog enkele kleinere groepen wegens grote leerachterstand, ideologische reden en trekkende bevolking.

Alleen zotten veranderen niet van mening, maar ik blijf bij mijn gedacht van enkele maanden geleden. We hadden toen een debat naar aanleiding van een vraag van mevrouw Vanderpoorten. Ik heb toen al alle vragen beantwoord.

Ik meen me te herinneren dat u het toen eens was met mij. Het fenomeen van het huisonderwijs stijgt. Ik vind dat geen goed fenomeen. Ik vind het beter dat kinderen samen met anderen opgroeien aangezien ze later met anderen moeten samenleven. Voor mij gebeurt dat het best in een school, dat is de beste omgeving om op te groeien. Dat is mijn uitgangspunt.

In onze Grondwet maken we het onderscheid tussen leerplicht en schoolplicht. De leerplicht kan via individueel en via collectief huisonderwijs. Dat laatste hebben we intussen ook toegestaan. Dat betekent dan collectief onderwijs in een soort niet-erkende school.

Ik heb toen aan mijn administratie uitdrukkelijk gevraagd om het fenomeen cijfermatig in het oog te houden en goed na te gaan hoe de kwaliteit wordt bewaakt. Bovendien vraag ik me af of we een decretaal initiatief moeten nemen om onszelf bijkomende middelen te geven om het te controleren. Aan het eind van dit jaar zal dat duidelijk worden. Onze regelgeving is immers zeer summier. Er zijn alleen algemene voorwaarden. Zo moeten de ouders de fundamentele rechten van een democratie respecteren.

Ik meen me te herinneren dat ik toen met goedkeuring van meerderheid en oppositie heb aangekondigd dat we zouden onderzoeken of we het decretaal kader rond huisonderwijs niet moeten verstrakken om meer controlemogelijkheden te hebben en meer te kunnen optreden. Als het huisonderwijs niet in orde is, wordt het parket ingeschakeld om de ouders al dan niet voor de rechtbank te vervolgen omdat ze niet voldoen aan de leerplicht van hun kinderen. Dat is het huidige mechanisme. U weet hoe dat werkt. U vindt alle informatie op de website; ik moet dat niet herhalen.

Ouders die contact opnemen met de administratie krijgen een eerlijk antwoord: huisonderwijs vergt veel discipline en inzet. Voor de voorwaarden worden ze doorverwezen naar de website. Verder worden er geen specifieke richtlijnen gegeven. De kinderen kunnen een diploma halen als ze de examencommissie passeren.

De stijging is dus zorgwekkend. We moeten dat in het oog houden, alhoewel de aantallen nog niet groot zijn. We willen dit fenomeen niet bevorderen. We zoeken uit hoe we de kwaliteit kunnen bewaken en hoe we kunnen optreden. Misschien moeten we de regels verstrakken. Ik heb toen begrepen dat u het met me eens was.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Minister, ik heb hier de brochure van uw departement over thuisonderwijs en de evaluatie. Zitten daar ook de cijfers van het collectieve onderwijs in?

Minister Pascal Smet: Die zitten erin.

Moslimscholen zijn bijvoorbeeld collectief onderwijs. Dat bestaat in Antwerpen voor een kleine groep van een 26-tal kinderen.

De heer Kris Van Dijck: We hebben enkele jaren geleden met de commissie Onderwijs een bezoek gebracht aan een privéschool in Oostduinkerke, Le Petit Prince.

Minister Pascal Smet: Niet alle privéscholen zijn collectief thuisonderwijs. Ik zal dat laten nagaan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de vooruitgang bij de organisatie van een volwaardig opleidingsaanbod voor islamkaders - 756 (2010-2011)

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Minister, in 2003 werd in het Vlaams Parlement een resolutie goedgekeurd waarin de Vlaamse Regering werd opgedragen ervoor te zorgen dat er in Vlaanderen een faculteit Islamitische Godsdienstwetenschappen werd opgericht. In het regeerakkoord 2004-2009 werd deze ambitie opgenomen.

In september 2008 kwam er een haalbaarheidsstudie. Daaruit bleek dat er een breed draagvlak bestond voor de oprichting van een permanente academische imamopleiding. De haalbaarheidsstudie toonde aan dat er obstakels waren voor de snelle oprichting van een volwaardige universitaire opleiding. Deze obstakels komen terug in uw antwoorden op vragen van andere volksvertegenwoordigers naar de stand van zaken.

Het interesseconflict tussen de islamitische geestelijkheid en de bijna volledig geseculariseerde academische wereld bestaat echter ook in de ons omringende landen. In onze buurlanden zien we ondertussen echter een positieve en ogenschijnlijk vloeiende evolutie. Er bestaat al sinds 2008 een permanente master Islamtheologie in Nederland. Drie volwaardige universitaire opleidingen voor imams en andere islamkaders worden vanaf volgend academiejaar georganiseerd in Duitsland. De Franse imams worden, onder toezicht en financiering van het ministerie van Binnenlandse Zaken, theologisch gevormd in de Grand Mosquée van Parijs, terwijl ze historisch, filosofisch en sociologisch onderwezen worden aan het Institut Catholique de Paris.

Als sluitstuk van de haalbaarheidsstudie liet toenmalig minister Vandenbroucke een concreet stappenplan naar de oprichting van een Hoger Instituut Islamitische Studies (HIIS) opstellen door het Centrum voor Migratie en Interculturele Studies (CeMIS) van de Universiteit Antwerpen. De eerste stap zou moeten bestaan in het inrichten van postacademische vormingen, gericht op imams en islamleerkrachten. Na de nodige expertiseopbouw zou een tweede stap de inrichting van een master in de Islamitische Studies moeten zijn. Daar zijn we nog lang niet aan toe.

In navolging van de hieruitvolgende haalbaarheidsstudie kwam er een postacademische vorming ‘Verdieping in de islamitische godsdienst’. Ik stelde u een schriftelijke vraag daarover. U gaf mij het dramatische slaagpercentage van 44 procent. Dat toont aan dat we met een probleem zitten met betrekking tot de opleiding van de huidige moslimkaders. U had het in uw antwoord ook over de projectaanvraag van het CeMIS. Die wil het stappenplan graag voortzetten, ze wil in haar schoot een Academische Werkgroep Islamitische Studies (AWIS) oprichten van waaruit de voornoemde en andere postacademische vormingen zouden kunnen worden georganiseerd. Die vormingen zouden kunnen worden uitgebreid met vakken met een gedetailleerde theoretisch-theologische inhoud, gericht op imams en andere islamitische voorgangers.

Om tot een consensus over de opleiding te komen, is er nog heel wat overleg nodig, zelfs een continu overleg. Hoewel dit nog niet concreet is of een duidelijk tijds kader heeft, klinkt dit voorstel van CeMIS lovenswaardig. U voegt er echter aan toe dat er voor dergelijke plannen in het budget van de Vlaamse Regering geen ruimte is, hoewel het wel de wens van Onderwijs is. Ik ben dan ook verbaasd dat er geen budget is. Op mijn vraag naar de mogelijkheden voor een opentrekking van de vorming naar een nieuw doelpubliek antwoordde u dat er slechts ad hoc, na een evaluatie, beslist zal worden of er überhaupt een nieuwe vorming komt. Daar voegde u aan toe dat het al dan niet voorzien in een budget voor een nieuwe editie of bijkomende ambities “afhankelijk is van verschillende factoren”.

Het CeMIS vernam niets nieuws. De aanvraag dateert nochtans al van december 2009. Er kwam geen enkele reactie. Het centrum is dus niet kunnen starten met het herhalen van die postacademische opleiding. Veel studenten die niet geslaagd waren maar wel gestart, hebben hun studies niet kunnen continueren. Nog erger is het voor de docenten die vorm gaven aan de academische vorming. Ze worden niet aangespoord om continuïteit en expertise op te bouwen. Als ik dat allemaal bekijk, krijg ik de indruk dat de Vlaamse Regering niet de ambitie heeft om verder werk te maken van de resolutie en van een volwaardige islamfaculteit zoals in de ons omringende landen.

Minister, waarom zorgt u er niet voor dat docenten en studenten meerdere jaren continuïteit wordt gegarandeerd, zodat de verzamelde expertise kan worden behouden en uitgebouwd?

Welke factoren zullen het al dan niet toekennen van een budget voor een nieuwe editie van de opleiding, het aanboren van een nieuw doelpubliek voor deze vorming, of het inrichten van bijkomende opleidingen bepalen?

Overweegt u alternatieve projecten met hetzelfde einddoel te financieren als dit project niet voortgezet wordt?

Engageert u zich voor de uitvoering van de resolutie tijdens deze legislatuur? Zult u de betrokken partijen, ook als de AWIS niet opgericht wordt, actief rond de tafel brengen?

Mevrouw Piqueray stelt in haar studie dat het inrichten van vormingen voor imams die geen diploma hoger onderwijs hebben, en dus geen academische opleiding kunnen volgen, deel dient uit te maken van een eerste stap naar een complete imamopleiding.

Minister, zult u initiatieven nemen om voor deze groep ook een opleidingsaanbod te realiseren? Onderschrijft u de gekozen route en het einddoel van het stappenplan van CeMIS en van de vorige minister naar de uiteindelijke creatie van een Hoger Instituut voor Islamitische Studies? Zo niet, welke plaats en welk model voorziet u dan voor de vorming van islamkaders in het Vlaamse onderwijsbestel? Hebt u voor uzelf bij het vormgeven van die ontwikkeling een bepaald tijds kader vooropgesteld? Zijn er volgens u bepaalde specifieke factoren die ertoe bijdragen dat een door de overheid ondersteunde en gelegitimeerde imamopleiding nog geen ingang heeft gevonden in Vlaanderen, in tegenstelling tot onze buurlanden?

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, ik sluit mij volledig aan bij de vragen van de heer Sannen. Ik wil hem ook bedanken omdat hij het dossier hier opnieuw aankaart. Hij volgt het al heel lang en zijn vragen zijn zeer pertinent. Ik wil daaraan toevoegen dat een beslissing echt wel dringend wordt.

Minister, u zult weten dat heel veel imams en een aantal islamleraars van de jaren 80, die een academische en pedagogische opleiding hebben genoten en die vooral in het hoger secundair onderwijs werden ingeschakeld om islamlessen te geven, nu aan het verouderen zijn. Daarom moeten we vlug beginnen met een opleiding. Dat is geen opleiding van zes maanden, zoals men nu soms iemand die na het hoger secundair onderwijs een vorm van D-cursus heeft gevolgd, toelaat om in het lager onderwijs islamles te geven. Met alle gevolgen van dien, want er zijn vaak klachten van ouders die vinden dat het niveau niet goed genoeg is. Ik weet niet of het nu nog gebeurt maar toen ik les gaf, werd ik met veel van die mensen geconfronteerd. Men kan hun dat niet verwijten, want er zijn geen mogelijkheden om op academisch niveau een opleiding te volgen.

Wij lopen het risico dat een grote groep islamleraars, die nu in het middelbaar onderwijs lesgeven, op een bepaald moment met pensioen zullen gaan en dat er dan geen opvolging zal zijn. Nu al gebeurt het dat er voor leerlingen die ervoor kiezen een islamopleiding te volgen, geen leerkrachten beschikbaar zijn. Het is dus dringend nodig om gevolg te geven aan het destijds genomen initiatief. Dat heeft ook in de beleidsnota gestaan van de minister van Onderwijs.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Voorzitter, u weet dat dit thema mij af en toe naar uw commissie voert.

Ik wil eerst dat zinnetje uit het regeerakkoord in herinnering brengen. Daar staat in wat er moet in staan: “De Vlaamse Regering zet de inspanning voort om in overleg met de vertegenwoordigers van de islamitische erediensten te komen tot een opleiding voor imams.”

De inspanningen zijn al een hele tijd geleden gestart. De heer Sannen heeft in zijn overzicht goed weergegeven dat er al heel wat stappen zijn gezet, heel wat initiatieven genomen en

onderzoeken gebeurd, maar het resultaat is nog altijd niet bevredigend. Maar het is ook heel belangrijk dat daar staat: “(...) in overleg met de vertegenwoordigers van de islamitische erediensten”.

Op dat punt heb ik in het verleden al een paar keer de kans gehad om in nuances van mening te verschillen met de heer Sannen. Hij legt de nadruk op het feit dat de minister van Onderwijs hier moet duwen en trekken. Ik heb altijd benadrukt dat het moet gebeuren in overleg met de bevoegde overheid van de eredienst. Het heeft weinig zin om als overheid een goede academische opleiding uit te werken als die niet wordt erkend of als er een conflict zou kunnen ontstaan met de eredienst die de mensen zou moeten benoemen of erkennen. Dan geraken we geen stap verder, noch voor de imams in de lokale gemeenschappen noch voor de leerkrachten van de islamitische eredienst. Zowel goede opleiding als erkenning is nodig.

De heer Sannen stelt terecht vast dat het in de buurlanden blijkbaar minder moeilijkheden oplevert. De stappen die daar worden gezet, werpen meer vruchten af. Minister, valt daar volgens u inspiratie te halen?

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Voorzitter, minister, de bezorgdheid van de heer Sannen is terecht. De consulenten, leerkrachten, imams en de islamkaders in hun geheel moeten op een juiste manier worden geselecteerd en gerekruteerd. Vandaag gebeurt dat in verschillende vijvers. Mensen met een twijfelachtige vorming en achtergrond staan voor de klas. Dat is niet gezond. Of zij worden geïmporteerd vanuit de herkomstlanden, ze verblijven hier tijdelijk, spreken de taal niet en hebben geen band met de moslimgemeenschap. Daaraan moet een einde gemaakt worden. Die opleiding is nodig, niet alleen voor de integratie van die mensen maar ook voor de emancipatie van de moslims in Vlaanderen. Ik zou heel graag hebben dat de imams en moslimleerkrachten het Nederlands perfect beheersen en in harmonie met de samenleving kunnen functioneren. De vraag is alleen hoe je dat organiseert.

Ik citeer twee zaken. De heer Sannen stelt in zijn vraag: “Onze geseculariseerde universiteiten, zelfs onze katholieke universiteiten, staan niet te springen om een islamitische religieuze opleiding in te richten en de islamitische gemeenschap wil de controle over de opleiding van haar religieuze voorgangers niet simpelweg uit handen geven aan de universiteiten.” Hij maakt die vaststelling. Minister, is dat effectief zo?

De grootste tegenstrijdigheid wat dat betreft vind ik op de website van de heer Sannen. Hij schrijft daar: “In de creatie van maatschappelijke waardering en erkenning speelt de Moslim-executieve een vooraanstaande rol. Tegelijkertijd mag een theologische masteropleiding geen verlengstuk worden van de executieve.” Tot daar kan ik hem volgen. “De opleiding moet immers ook de nodige kritische reflectie aan de dag leggen ten opzichte van de islam-beleving.” Maar nu komt het: “Vergelijk het met de verhouding tussen de Leuvense theologiefaculteit en het episcopaat. Die behelst een gezonde mate van kritische spanning.”

Dat is juist het probleem of de situatie van de islam in Vlaanderen: er is geen hiërarchie. De executieve is vandaag gewoon een gesprekspartner van de overheid. Zij is niet het gezagsorgaan of de referentie voor moslims in Vlaanderen of in België. De heer Sannen stelt de zaken verkeerd voor. Ik heb al meerdere keren gecommuniceerd dat de Moslim-executieve vandaag slagkracht mist en dat misschien juist daar het probleem zit. Minister, ik wil u in dit dossier oproepen om de betrokkenen op de eerste rij, de moslims zelf, hierbij te betrekken. Je kunt geen islamkaderopleiding organiseren zonder de executieve erbij te betrekken. Ook al zijn er problemen, je kunt die mensen niet buitenspel zetten.

De heer Kennes verwees naar dat zinnetje in het regeerakkoord. Dat onderschrijft ook mijn houding.

Minister, wat kunt u doen en wat kunt u niet doen?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, om aan te tonen dat er in het leven nog zekerheden zijn, moet ik toch stellen dat noch mijn fractie, noch ikzelf het nodig vinden dat de Vlaamse overheid dergelijke opleiding zou organiseren of subsidiëren. Ik zie daar de meerwaarde of het nut niet van in. De heer Yüksel zegt dat het goed zou zijn indien de imams die hier lesgeven, maar die ook in de moskeeën het een en ander vertellen, niet in de landen van herkomst worden opgeleid, waar het er vaak radicaler aan toe gaat, maar dat zij hier worden opgeleid en Nederlands spreken, en dat ze – dat heb ik genoteerd – “in harmonie” zouden leven met onze samenleving.

Maar daar zit het probleem, collega's. Dat kan natuurlijk niet omdat dat, los van de plaats waar die imams zijn opgeleid, de islam niet verandert. Dat verandert de visie van de islam op de samenleving niet. Dat verandert niet dat de stem van een man in de moslimgemeenschap nog altijd zwaarder weegt dan die van een vrouw. Dat verandert niet dat de man zonder boe of bah zijn vrouw mag verstoten. De sharia zal de sharia blijven, en zal niet veranderen omdat de imam die uit de Koran gaat citeren toevallig in Antwerpen is opgeleid en niet in Jeddah in Saoedi-Arabië. Al die zaken zullen weinig zoden aan de dijk brengen. Dit zal niet leiden tot een meer democratische, verwesterde islam. Dat bestaat gewoon niet en dat zal ook nooit bestaan, want de islam is de islam.

Trouwens, bepaalde imams die hier zijn geboren en opgegroeid en die hier onderwijs hebben genoten en naar school zijn gegaan, die dus niet in die radicalere omgeving van herkomst zijn opgeleid als imam, verkondigen toch ook nog altijd redelijk radicale meningen. Zoals de Antwerpse imam Taouil, die een ongesluisde vrouw vergelijkt met een dier. Je zult de islam door een dergelijke opleiding zelf te organiseren en subsidiëren dus niet verwesteren. Je zult hem niet de Verlichting laten doormaken. Ik zie dus het nut van dit soort initiatieven niet onmiddellijk in.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Mijnheer Sannen, ik dank u voor uw vraag. Het is de langste vraag die we vandaag in de commissie hebben, maar dat is zeer terecht, want het betreft een thematiek die niet zomaar op één-twee-drie is uitgeklaard.

Ik lees in de vraag de zeer terechte opmerking over goed opgeleide islamitische leerkrachten. Hoe je het draait of keert, wij leven in een maatschappij waarin die bevolkingsgroep sterk vertegenwoordigd is. Ik vind het een pertinente vraag dat er een opleiding op niveau wordt aangeboden, met kennis van onze taal en met vastgelegde inhoud. Op die manier kun je nadien de controle op die inhoud uitoefenen. Mijnheer Sannen, u stelt dat de universiteiten niet staan te springen om deze religieuze opleiding te organiseren. De heer Yüksel heeft dat citaat al aangehaald. Het is dus niet zo eenvoudig. De islamitische gemeenschap is een gemeenschap die zeer sterk aan de controle en aan haar eigenheden vasthoudt.

Minister, ik vraag mij bovendien af of het mogelijk is om een uniforme islamitische opleiding aan te bieden. Als ik het alleen al bij de twee ruime strekkingen houd, de Soennieten en de Sjiieten – en dan deel ik nog niet op volgens de verschillende onderstrekingen –, dan zijn het verschil en de controverse al zo groot dat je je kunt afvragen wat je zult aanbieden. Minister, ik ben benieuwd naar uw antwoord op al deze vragen.

Een aantal jaren geleden heb ik avondlessen Arabisch gevolgd. Ik kan die taal bijgevolg enigszins lezen, spreken en begrijpen. Een veel gebruikt gezegde luidt als volgt: “Kulluhu hinda al arab sabun.” De letterlijke vertaling is dat voor een Arabier alles zeep is. Het maakt niet uit of het om zeep voor de wasmachine, de afwasmachine of de douche gaat. Ze doen daar niet moeilijk over. Alles is zeep.

Dit gaat echter niet op voor hun godsdienst. Op dat vlak zijn ze sterk op hun achtergrond gefocust. Een soenniet en een sjiiet houden hier sterk aan vast. Ik ben dan ook benieuwd wat het antwoord van de minister zal zijn. De opleidingen die we wensen aan te bieden, moeten hier immers rekening mee houden. Het is een godsdienst met veel repercussies op het

dagelijkse leven. De vraag van de heer Sannen is dan ook zeer pertinent. Ik ben benieuwd wat de minister zal voorstellen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil me zelf ook even bij de vraag om uitleg van de heer Sannen en bij de reeds gemaakte opmerkingen aansluiten. Deze vraag om uitleg is belangrijker dan ze lijkt. Ze houdt verband met een heel groot probleem, namelijk de inpassing van de islamitische bevolking in onze Europese beschaving. Een belangrijk element hiervan is het doorgeven van de islamitische traditie door leraren op school. We moeten erop toezien dat het onderwijs de islam met onze tradities verzoent. Het gaat dan onder meer om de seculiere staat, om de persoonlijke vrijheid, om de vrije keuze van godsdienst, om de tolerantie ten opzichte van andere godsdiensten en levensbeschouwingen en om de gelijkheid tussen man en vrouw.

De heer Wienen is op dit vlak veeleer pessimistisch. Volgens hem is de islam wat hij nu is en zal de islam nooit veranderen. Misschien heeft hij gelijk. Ik vind optimisme echter een morele plicht. Het christendom is ook geëvolueerd. Dit kan langs het onderwijs worden geprobeerd.

Ik vraag me trouwens af wat het alternatief is. Thuisonderwijs loopt de kans in de handen te komen van extreme figuren waarop geen enkele vorm van controle bestaat. Zijn we dan beter af?

Ik ben het eens met de heer Sannen dat de universiteiten een hoofdrol moeten spelen. Ze kunnen die expertise verwerven. De moeilijkheden in de Moslimexecutieve mogen niet als excuus worden gebruikt om de zaak op de lange baan te schuiven. Als voorzitter van het Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV) heb ik destijds de splitsing van de Moslimexecutieve gevraagd. Volgens mij zou alles vlotter verlopen indien we een Vlaamse moslimexecutieve zouden hebben. In elk geval vind ik de door de heer Sannen aangehaalde zaak zeer dringend. Hier moet werk van worden gemaakt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, ik wil eerst even in herinnering brengen dat het Vlaams Parlement niet zo lang geleden, in 2003, een structuurdecreet heeft goedgekeurd waarin staat dat de inrichting van nieuwe opleidingen op basis van een objectieve procedure aan de instellingen van het hoger onderwijs wordt overgelaten. Het Vlaams Parlement heeft toen uitdrukkelijk beslist dat de hogeronderwijsinstellingen en niet de Vlaamse Regering of de minister van Onderwijs bepalen welke richtingen worden aangeboden.

Het komt erop neer dat een instelling een aanvraag indient. Het dossier wordt bij de erkenningscommissie ingediend. Die commissie zal oordelen over de macrodoelmatigheid van de opleiding. Daarna moet bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een toetsing van de nieuwe opleiding worden aangevraagd. Die toetsing houdt in dat de kwaliteitswaarborgen in verband met de nieuwe opleiding worden onderzocht. Vervolgens zal de Vlaamse Regering over de erkenning van de nieuwe opleiding beslissen.

Ik stel vast dat we, allicht om de diverse redenen die daarnet zijn aangegeven, tot nu toe geen enkele vraag tot erkenning van een hogeronderwijsinstelling hebben ontvangen. De Vlaamse Regering heeft nochtans de nodige initiatieven genomen om de resolutie uit te voeren. We hebben twee onderzoeksopdrachten uitgeschreven. Er is een postacademische vorming aan CeMIS. Die opleiding kunnen we helaas niet echt een succes noemen. We kunnen ons vragen stellen over het al dan niet vermeend maatschappelijk draagvlak indien we merken dat de opleiding allesbehalve een succes is. Dit is, met andere woorden, geen evident dossier.

De financiering is evenmin evident. Op 25 mei 2010 heeft CeMIS een subsidie van 31.270 euro ontvangen voor de organisatie en de inrichting van een postacademische opleiding 'Verdieping in de islamitische godsdienst' in het academiejaar 2009-2010. Het was toen de bedoeling op verzoek van de Moslimexecutieve een eenmalige verplichte bijscholing aan te

bieden. Er waren op dat ogenblik immers maar een honderdtal leerkrachten voor wie deze nascholing kon worden ingericht.

Ik wil er ook de aandacht op vestigen dat de Vlaamse Gemeenschap postgraduataten niet financiert. Het gaat hier om een postgradaat. We kunnen een startsubsidie verstrekken. Wegens het gelijkheidsbeginsel en allerlei precedentwaarden moeten we echter opletten met de financiering van bepaalde postgraduataten.

Gezien de maatschappelijke relevantie is beslist een eenmalige verplichte bijscholing te organiseren. In september 2009 bleek dat slechts 36 mensen zich hadden ingeschreven. Na de versoepeling van toelatingsvoorwaarden hebben uiteindelijk 79 mensen deze opleiding gevolgd. Dat betekent dat we eigenlijk minder dan de helft van de beoogde doelgroep hebben bereikt.

Voor het academiejaar 2010-2011 heeft de Universiteit Antwerpen (UA), wellicht mede wegens de tegenvallende resultaten van het pilootproject, besloten geen vernieuwing van deze subsidie aan te vragen. De instelling heeft een ruimere aanvraag ingediend om een academische werkgroep Islamitische Studies op te richten. Die werkgroep zou dezelfde postacademische vorming inrichten en tegelijkertijd ook andere opdrachten uitvoeren. De gevraagde jaarlijkse financiering bedroeg 154.000 euro, meer dan vijfmaal zo veel als in de aanvraag voor het academiejaar 2009-2010.

De aanvraag van de UA was op verschillende vlakken niet duidelijk. Het was niet duidelijk welke opleidingen met welke doelstellingen en voor welk doelpubliek zouden worden georganiseerd. Bovendien kunnen we ons afvragen of een instituut aan een universiteit de beste mogelijkheden schept om de maatschappelijke vraag te beantwoorden. Daarnaast stel ik me vragen bij de inhoud van de opleiding.

Ik zal het even al parafraserend verwoorden. De Moslimexecutieve is nog niet in staat om een feestdag voor de hele moslimgemeenschap vast te leggen, laat staan de inhoud van een opleiding te bepalen. Dit zou ertoe kunnen leiden dat de Marokkaanse, Turkse, Pakistaanse en Nigeriaanse gemeenschap allemaal verschillende opleidingsmodellen moeten krijgen.

Bovendien rijst de vraag of het de taak van de overheid is de inhoud van opleidingen te bepalen. Dit maakt geen deel uit van de manier waarop wij traditioneel met ons onderwijs omgaan.

Dit betekent niet dat de Vlaamse Regering of ikzelf deze zaak niet belangrijk vinden. Ik wil even in herinnering brengen dat ik er in 1996, als adviseur van de heer Vande Lanotte, de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, die de voorbije weken en maanden vooral omwille van andere activiteiten bekend is, als een van de eersten voor heb gepleit in België imamopleidingen te organiseren. Het migratiebeleid viel toen nog volledig onder de bevoegdheid van de minister van Binnenlandse Zaken. De organisatie van die opleidingen zou ons in staat stellen geen visa aan buitenlandse imams meer te moeten verstrekken. Ik ben er, met andere woorden, al gedurende veertien jaar, van lang voor ik minister van Onderwijs ben geworden, van overtuigd dat we die imams in België moeten opleiden.

Het feit dat imams in België zouden worden opgeleid, zou overigens niet inhouden dat we de moskeeën kunnen verplichten deze mensen in te zetten. Die garantie hebben we niet. We hebben ook niet de garantie dat we andere imams een visum zouden kunnen weigeren. In een systeem met godsdienstvrijheid is dat allemaal niet zo evident. Los hiervan, ben ik er wel voor die opleiding in België of in Vlaanderen te organiseren.

Gedurende de eerste twee jaar van de legislatuur hebben we geen nieuwe stappen gezet. De Vlaamse Regering heeft van het onderwijs budgettaire inspanningen gevraagd. Het leek dan ook niet opportuun tegelijkertijd een nieuw beleid in te voeren dat eigenlijk een hele uitzondering vormt op de manier waarop we hier ons onderwijs organiseren.

Dit betekent niet dat we de komende maanden niets zullen doen. Op basis van dialoog met de gemeenschappen en met de universiteiten zullen we nagaan hoe ver we kunnen gaan. Het is niet de taak van de overheid zelf opleidingen te organiseren of de inhoud van opleidingen te bepalen. De overheid kan faciliterend optreden. Gezien de regelgeving die het Vlaams Parlement heeft goedgekeurd, is dit de rol die de Vlaamse Regering kan spelen.

Ik vrees dat het gebrekkig functioneren van de Moslimexecutieve een belangrijke rol in dit debat speelt. Niets houdt de universiteiten tegen zelf een initiatief te nemen. Eigenlijk is dat zelfs wat we verwachten. Ik stel vast dat het CeMIS er niet in is geslaagd die taak uit te voeren. We zullen de komende maanden, als er wat meer geld is, nagaan hoe we dit kunnen aanpakken.

Ik wil er ook op wijzen dat dit debat niet enkel op de opleiding van de islamitische kaders betrekking heeft. Als minister van Onderwijs moet ik duidelijkheid creëren over de verschillende levensbeschouwelijke opleidingen die niet als reguliere opleidingen in een reguliere hogeronderwijsinstelling worden gefinancierd. Ik kan hier gemakkelijk verklaren dat dit voor islamleerkrachten moet. Ik vind dit trouwens al sinds 1996 belangrijk. Dit dossier heeft echter ook repercussies voor de andere godsdienstopleidingen waarvoor ik als minister verantwoordelijk ben. Ik moet ervoor zorgen dat de Vlaamse overheid zich niet in financiële of juridische avonturen stort waarin we eigenlijk niet willen terechtkomen.

Ik vat mijn antwoord even samen. We zullen verdere stappen zetten. Ik vind dit zelf belangrijk. Gezien de zware besparingen die we hebben moeten doorvoeren, leek het ons niet opportuun gedurende de eerste twee jaar van de legislatuur een belangrijke som uit te geven voor iets wat eigenlijk geen succes was en waarvoor geen enkele garantie op tafel lag. Niets belet de universiteiten en de hogescholen zelf een initiatief te nemen. In het huidig regelgevend kader hangt het van henzelf af. De komende maanden zullen we het debat met alle betrokken partijen voeren. We moeten dan ook naar de ervaringen in het buitenland kijken. Aangezien de hele discussie vrij recent is, is het zelfs in grotere landen met meer structuren niet evident dit allemaal ten uitvoer te brengen.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Indien ik het goed heb begrepen, vindt de minister het uitgetekende stappenplan, waarbij het CeMIS dit op gang zou brengen, niet geslaagd. Ik vind dit op zich niet erg. Eigenlijk stel ik deze vraag om uitleg vooral omdat ik het nodig vind dat er een theologische islamitische faculteit komt. Dit is nodig omdat een dergelijke faculteit invloed op de lerarenopleiding en op de andere islamitische kaders zou hebben.

Aan een dergelijke theologische faculteit zou kritisch worden nagedacht over de relatie tussen de islam en de samenleving waarin we leven. De islam wordt in landen als Saoedi-Arabië, Pakistan of Indonesië niet op dezelfde manier beleefd. Er zijn verschillende interpretaties. Om de islam te confronteren met de beschaving waarin deze godsdienst moet functioneren, moet een intellectueel kader worden gevormd. Dit kritisch denken kan enkel aan een theologische faculteit gebeuren.

Deze theologische faculteit moet over academische vrijheid beschikken. Er moet tevens een relatie zijn met de mensen waarvoor ze een faculteit is. Ik heb daarstraks al naar de bisschoppenconferentie verwezen. De theologische faculteit moet in relatie tot de Moslimexecutieve staan. Dit moet allemaal in voortdurend overleg tot stand komen.

De faculteit mag echter niet met de Moslimexecutieve samenvallen. In dat geval zouden de kritische reflectie en de academische vrijheid immers worden weggenomen. Ik ga er immers niet van uit dat al de professoren aan een faculteit unisono hetzelfde denken. Dat is in geen enkele theologische faculteit het geval. Dit moet allemaal mogelijk blijven. Maar de Moslimexecutieve moet ze wel erkennen als een theologische faculteit die belangrijke bijdragen levert in de vorming, ontwikkeling en inzicht in de islam in onze wereld.

Welke stappen daartoe moeten worden gezet, weet ik niet. Blijkbaar is het stappenplan zoals het was uitgetekend om via CeMIS een postacademische opleiding op te zetten onmogelijk. Ik besef ook wel dat je op dit moment onvoldoende eigen kaders hebt om dat inhoudelijk te stofferen, maar dat is juist het grote probleem. Het feit dat de slaagpercentages bij die opleiding via CeMIS zo laag waren, is juist een indicatie van een dreigend intellectueel tekort binnen de islamgemeenschap om islamreligie te toetsen binnen onze samenleving. Dat is mijn grootste zorg. Ik ben ervan overtuigd dat dit afstraalt op de leraars die worden gevormd, op alle kaders, op de islambeleving en op de integratie ervan.

Ik vraag hier niet dat de minister over de inhoud van de vragen nadenkt. Dat is in andere theologische faculteiten ook niet het geval. De minister kan wel faciliterend zijn. In Duitsland is de minister ook faciliterend geweest om ervoor te zorgen dat er nu drie universiteiten dat initiatief nemen, en daarnaast ook nog twee anderen, zonder bijkomende ondersteuning.

De protestantse faculteit wordt gefinancierd door u als minister. Er bestaat dus al iets gelijkaardigs. We hebben een erkende protestantse faculteit die gefinancierd wordt, precies voor die intellectuele inhoud van het protestantisme. Men is daartoe gekomen vanuit een verschillende protestantse beleving: calvinisten, lutheranen, enzovoort, hebben elkaar daarin gevonden.

We hebben een opleiding zedenleer en een rooms-katholieke richting. Omdat de islam hier sterk vertegenwoordigd is, vraag ik of dat er voor de islam ook kan komen. Ik heb er geen probleem mee om iets sui generis uit de grond te stampen, net zoals we dat voor de protestanten doen. Ik begrijp niet dat we moeten wachten tot men ergens een initiatief neemt, terwijl we hier net een groot gebrek aan kaders hebben om een initiatief te kunnen nemen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Ik ben blij dat de minister orthodox is in de leer wat betreft de rol van de overheid en van de erkende erediensten. Ik denk dat het goed is dat niet uit het oog te verliezen.

Ik ben het eens met collega Sannen dat de minister faciliterend kan optreden. Daar heeft hij zeker een taak en de minister beseft dat ook duidelijk.

Het is belangrijk te zeggen dat we niet één type instelling nodig hebben. Het is waar dat een theologische faculteit een bepaalde functie heeft, voor het bevorderen van kritisch denken enzovoort. Maar niet iedereen die een rol speelt in een eredienst, moet academisch geschoold zijn. Je hebt verschillende vormen van opleiding nodig. Verschillende zaken kunnen een rol spelen. De oplossing zal niet liggen in één specifieke instelling of één specifieke opleiding. Er is daarentegen een veelheid nodig.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Ik had nog een paar opmerkingen. De conclusie van de minister is overduidelijk dat de overheid bij zulke initiatieven enkel faciliterend kan optreden en dat het initiatief van elders moet komen.

Ik denk dat we ook de Moslimexecutieve of wie dan ook die zich vandaag namens die gemeenschap profileert, moeten aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Ik doe dat alleszins voortdurend. Dat is een taak voor mensen die een bepaalde rol bekleden in onze samenleving.

De belangrijkste conclusie is volgens mij dat het project van CeMIS niet werkt. Ik zou willen suggereren, minister, dat u een proactieve rol zou spelen om mensen rond de tafel te brengen. U kunt de mensen aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Want het allerbelangrijkste – en we moeten pragmatisch zijn in zulke zaken – is dat er vandaag in onze scholen mensen islamonderricht geven die voor mij eigenlijk niet door de beugel kunnen, wat kwaliteiten en kennis betreft. Dat kan niet getolereerd worden en daar moeten we paal en perk aan stellen.

Ik heb nog een laatste opmerking, ten aanzien van collega Wienen. Het is duidelijk, collega, dat u de islam en de moslims nooit zult accepteren. Het is ook niet onze bedoeling om u daarvan te overtuigen. De voorbeelden die u aanhaalt, zijn clichés en we willen niet hervallen in clichés. U hebt geen respect voor mensen die hier in harmonie willen leven, maar u kunt hen in Vlaanderen en België niet negeren op basis van hun religie.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, ik ben ook zeer tevreden met uw antwoord. Ik denk dat u een zeer duidelijke analyse gemaakt hebt, in de mate dat dit natuurlijk mogelijk is, gezien de complexe problematiek.

Ik ben dezelfde mening toegedaan als collega Yüksel dat de huidige periode waarin er een aantal zaken on hold gezet zijn, geen sabbatical mag zijn. Er moet ernstig worden gewerkt om oplossingen te bereiken die structureel kunnen ingrijpen en tegemoet kunnen komen aan dringende noden in onze maatschappij.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, ik dank u voor uw antwoord. U hebt mij gerustgesteld omdat u duidelijk hebt gezegd dat u vooral gaat kijken naar de rol van de Moslimexecutieve. We weten natuurlijk dat de Moslimexecutieve met haken en ogen aan elkaar hangt en dat die mensen er vooral over eens zijn dat ze het niet eens zijn. Ik denk dat de imamopleiding eerstdaags niet zo ver zal raken.

Ik ben wat ontgoocheld, voorzitter, dat u, als academicus, hier komt poneren dat we de islam moeten inpassen in onze Europese beschaving. In het beste geval kan je enkele moslims inpassen in onze Europese beschaving. De islam kun je echter niet in de Europese beschaving inpassen, omdat die er haaks op staat.

Men spreekt over mogelijkheden en veranderingen binnen de islam. Er is mij geleerd dat het Boek het Boek is en dat het Boek rechtstreeks van Allah is overgeleverd aan de profeet. Zelfs vertalingen worden niet erkend omdat die slechts een interpretatie zijn van het enige echte en ware woord van Allah. Ik denk dat een genuanceerde en Europese islam onmogelijk is. Genuanceerde en gematigde moslims wel, dat is een andere discussie. Wat de islam betreft, is dat echter niet mogelijk.

Ik ben dus van mening dat die imamopleidingen niet door de overheden moeten worden georganiseerd en dat de imams niets anders kunnen vertellen dat wat er in het Boek staat.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Mijnheer Wienen, ik zal uw gedachten niet kunnen veranderen. Ik maak zelf deel uit van de groep en de religie waarover u spreekt. Ik denk dat ik het tegengestelde voorbeeld ben van wat u in gedachten hebt.

Minister, er bestaan reeds lerarenopleidingen islam. Daar worden de mensen gevormd die in het lager en secundair onderwijs voor de klas staan. De leraren die deze opleiding verzorgen, zijn echter te weinig academisch onderlegd om hun studenten op een bredere manier te onderwijzen. We moeten daar echt werk van beginnen te maken. U kunt daarin een faciliterende taak op u nemen, waarbij de commissie u haar volledige medewerking kan verlenen.

Wat de Moslimexecutieve betreft, kan ik u enkel bijtreeden. Toen ik in de Senaat zat, waren er heel veel problemen en die zijn er nog steeds. Er werd overwogen die executieve op te splitsen, misschien kan dit worden opgenomen in de regeringsonderhandelingen. We kunnen dan misschien een Vlaamse executieve oprichten, waarbij we veel meer in overleg zouden kunnen gaan dan momenteel het geval is.

De voorzitter: Ik wou nog even reageren op de heer Wienen. Ik ben niet naïef. Ik lees veel over de islam, momenteel ‘De islam. Kritische essays over een politieke religie’, van de heer Sam van Rooy.

Ik ben er mij heel goed van bewust dat de islam een godsdienst is van het Boek, en dat wat in het Boek staat, door geen enkel democratisch parlement kan worden weggestemd. Ik moet u er wel op wijzen dat in de 12e eeuw het christendom zich in dezelfde toestand bevond en dat zich sindsdien een hele evolutie heeft afgespeeld. De waarheden die in de Bijbel staan, werden kritisch geïnterpreteerd en waren onderhevig aan een evolutie. Niets zegt dat ook de islam niet in die richting kan evolueren. Ik ben mij ervan bewust dat we daarvoor wel wat geduld zullen moeten koesteren.

Minister Pascal Smet: Ik zal die faciliterende rol opnemen. Ik kon dat echter niet eerder doen om twee redenen. Dat programma liep namelijk in 2009-2010, dus we moesten eerst afwachten of het al dan niet succes had. Verder moesten we ook het voorstel van de Universiteit Antwerpen afwachten.

De komende maanden, wanneer er ook wat meer budgettaire ruimte is, zal ik een faciliterend initiatief nemen, met alle betrokkenen. Maar nogmaals, het zal niet aan de overheid zijn om het op te richten, laat staan om de inhoud te bepalen. Ik wil daar geen hoge verwachtingen over creëren omdat het in eerste instantie niet van de overheid, maar van de betrokkenen op het terrein afhangt. Niets belet de mensen op het terrein trouwens om iets te doen. Aangezien we echter vaststellen dat er niets op het terrein ontstaat, wil ik, omwille van het maatschappelijk belang, wel degelijk een faciliterend initiatief nemen. Ik zal mij daar dan ook toe beperken, met al dan niet een budgettair gevolg.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de opvolging van de capaciteitsproblematiek - 774 (2010-2011)

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, minister, collega's, recente demografische evoluties in centrumsteden zouden capaciteitsproblemen in de hand kunnen werken.

Op 10 november laatstleden stelde de minister de eerste voortgangsrapportage scholenbouw voor. Vorig jaar waren vier steden betrokken: Antwerpen, Gent, Halle en Vilvoorde. Voor Brussel werd – gezien de bijzondere situatie – een apart spoor met de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) gevolgd. Het leeuwendeel van de ingrepen waren nodig in één stad: Antwerpen. In Gent bleek de problematiek uiteindelijk nog niet aan de orde en in Halle en Vilvoorde waren er slechts twee kleinere ingrepen. Voor dit jaar wordt de zaak echter een stuk complexer. Het Antwerpse stadsbestuur slaagde er immers in – zeker wat het stedelijk en gemeenschapsonderwijs betreft – een goed voorbereid dossier aan te leveren. Het valt te vrezen dat de inspanning volgend jaar een stuk groter zal moeten zijn. Het gaat immers om heel wat meer steden en dus om een veel breder scala aan lokaal uiteenlopende situaties.

Minister, ik heb de commissie in oktober geïnformeerd over mijn plaatsbezoek aan de stad Antwerpen en aan de zes nieuwe scholen. In opvolging daarvan heb ik vorige week opnieuw een bezoek gebracht aan een van die scholen, namelijk in de Krugerstraat. Ik heb u daar al over gesproken, en u hebt me toen geantwoord – ik citeer u letterlijk –: “De minister meent dat de problemen met de vergunningen zich voordoen bij een school waaronder een gasleiding liep” – dat is correct – “die de aannemer niet had gezien.” Dat is iets minder

correct, ik denk dat het heel wat complexer is. “Het wordt opgelost in onderling akkoord tussen de aannemer en de stad.”

Minister, ik heb me hierover verder geïnformeerd. Was hiervoor een correcte bouwvergunning afgeleverd door de stad Antwerpen? Was er een gunstig advies van OVAM? Heeft men die school gebouwd zonder bouwvergunning en zonder toelating van OVAM, gezien de bodemvervuiling? Heeft men met overheidsmiddelen een school gebouwd zonder bouwvergunning?

Minister, om goed voorbereid te zijn, zo verzekerde u ons, werden alle centrumsteden en alle steden die beantwoordden aan bepaalde parameters, aangeschreven. Het ging in totaal om 24 gemeenten. De helft bezorgde sleuteldata. Vijf gemeenten bezorgden geen gegevens, vier gemeenten reageerden helemaal niet en drie gemeenten hebben laten weten geen capaciteitsprobleem te hebben. Voor Leuven, Grimbergen, Asse en Mechelen zou een lokale taskforce worden opgericht die nog in 2010 een eerste keer zou samenkomen. In Antwerpen, Vilvoorde, Halle en Gent wordt verder gewerkt aan de opvolging van de capaciteitsnoden. De aanpak op korte termijn spitste zich erop toe onder regie van de lokale overheid, in casu de burgemeester, afspraken te maken over mogelijkheden voor een snelle capaciteitsverhoging.

1 september is heel dichtbij. We weten hoe het in Antwerpen is gelopen. Het stedelijk masterplan Antwerpen is gedurende meerdere jaren voorbereid. Het is de verdienste van de schepen van onderwijs, de heer Voorhamme, die op een bepaald moment Vlaamse gemeenschapsmiddelen heeft gemobiliseerd om dit masterplan mee te laten financieren. Dat moeten we onderkennen. In de andere steden en gemeenten die nu aan de orde zijn, zijn er geen specifieke plannen voorbereid en wordt de volledige regierol toegeschoven naar de burgemeester en het schepencollege. Mijn bezorgdheid is dat niet alleen het gemeentelijk en het gemeenschapsnet, maar alle scholen en alle netten aan bod kunnen komen.

Minister, zijn er nog bijkomende reacties van gemeenten gekomen? Indien ja, welke stappen werden gezet naar deze gemeenten? Wat werd er nog ondernomen naar de gemeenten die niet reageren of geen data kunnen aanleveren? Hebt u over deze zwarte vlekken in uw overzicht bijvoorbeeld overleg gepleegd met de onderwijskoepels? Kwamen de taskforces in de verschillende gemeenten reeds samen zoals gepland? Wat is de eerste analyse van de problemen? Is er al een eerste zicht op welke noden er zullen zijn de volgende schooljaren? Zullen de middelen die gepland zijn in de begroting volstaan? Hoeveel middelen zijn er gepland voor 2010-2011? Wat is er gebruikt?

Minister, ik heb daar de vorige keer een vraag over gesteld. U hebt toen beloofd dat we de juiste cijfers zouden ontvangen over wat waarvoor is gebruikt en wat er nog rest voor 2011. We kijken daar vol belangstelling naar uit.

Minister, welke middelen zult u, buiten de reguliere middelen voor scholenbouw, aanwenden? Zullen dergelijke ingrepen vanwege een dringende capaciteitsproblematiek effect hebben op de reguliere wachtlijsten? Ik weet dat u daarover een brief hebt gekregen van de koepel van het gemeentelijk onderwijs, waarin ze hun zorgen uitdrukken welke middelen er nog zijn, hoe die zullen worden gebruikt en in welke mate een beroep zal worden gedaan op de reguliere middelen.

Hoe evalueert u de werkwijze om de lokale besturen, in hoofde van de burgemeester, een coördinerende rol te laten spelen? Hebben alle lokale besturen voldoende expertise en overzicht om de mogelijke capaciteitsproblemen van het hele onderwijsveld in te schatten en de nodige gegevens aan te leveren?

Ik stel deze vraag ook omdat belangrijke centrumsteden laten weten dat zij geen problemen hebben, hoewel alle cijfers die we tot nu toe van u hebben ontvangen, veeleer het tegendeel aantonen. Misschien is het het meest aangewezen dat de burgemeester, eventueel de schepen van Onderwijs, die weliswaar bevoegd is voor het gemeentelijk onderwijs, ook de regierol vervult voor het hele onderwijs. De ervaringen in Antwerpen leren ons iets op dat vlak. Het is

nu begin januari, mogelijk kunt u nog bijstellen, maar op 1 september moet er op het terrein een antwoord zijn voor die capaciteitsproblemen. In het kader van mijn bijkomende vraag over de school in de Krugerstraat, wil ik graag die bijkomende informatie ontvangen.

De voorzitter: Op de voortgangsrapportage zullen we nog even moeten wachten. Dat zal pas kunnen in april, gelet op onze zware agenda. De heer De Meyer heeft nog een vraag met casus toegevoegd, maar dat heeft hij op voorhand gemeld aan de voorzitter en aan de minister.

Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Minister, ik heb nog een bijkomende vraag die ik u al heb gesteld tijdens de gedachtewisseling. Om een goed begrip en een evaluatie te kunnen hebben, is het interessant te weten wat met de vrije plaatsen wordt bedoeld, hoe men de definitie heeft gebruikt. U had toen gezegd dat iedere school dat zelf kan invullen en u had beloofd om aan het stedelijk onderwijs Antwerpen te vragen welke definitie zij hanteren. Wat is de norm van de klasgrootte om te kunnen zeggen dat er wel of niet nog vrije plaatsen zijn? Gaat het over maximum 18, 28 of 38 leerlingen?

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Minister, toen u enkele maanden geleden met uw rapport bent gekomen, hebt u in mijn richting gekeken omdat u me heel veel cijfers had doorgestuurd.'s Avonds heb ik de verantwoordelijke schepen daarover een e-mail gestuurd. Ze zou dat navragen bij de diensten en in orde brengen, en mij in kopie een antwoord sturen. Ik heb dat antwoord niet gekregen, maar ik ben heel benieuwd of er nog bijkomende reacties van gemeenten zijn geweest.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik wil aansluiten bij de additionele vraag van de heer De Meyer. Ik lees in de krant dat de heer De Meyer het heel erg vindt dat dergelijke werkzaamheden gebeurd zouden zijn zonder een bouwvergunning. Wat ik veel erger vind, is dat, als het waar is wat OVAM zegt, het over sterk vervuilde gronden gaat. Voor de volksgezondheid moeten er heel wat maatregelen worden genomen. Het is bijna crimineel van een stadsbestuur om die locatie uit te kiezen om er een voorlopige school en klasunits op te zetten. Dat is een heel ernstig probleem. Minister, ik verwacht een antwoord over wat daar precies fout is gegaan. Ik zal dit ook aankaarten in de Antwerpse gemeenteraad. Dit kan totaal niet. Daar moeten we het over eens zijn.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik ga ervan uit dat de eerste gegevens zijn bezorgd. Als dat niet is gebeurd, stel ik voor dat de commissiesecretaris contact opneemt met mijn medewerkers om dat uit te klaren. Als we iets beloven, maken we dat altijd over. Misschien is er gewoon iets misgelopen. Men kan dat uitklaren en mij in kopie een e-mail sturen, dan kan ik zelf nog opvolgen wat er bijkomend moet worden gegeven. Dat geldt ook voor de vraag van mevrouw Poleyn. Ik stel voor dat die inventaris wordt gemaakt en dat die ook naar mij wordt gestuurd. Ik kan de bijkomende informatie die we hebben beloofd, dan ook geven.

Sinds de voortgangsrapportage over scholenbouw, is vanuit de gemeenten Geel en Heist-op-den-Berg contact opgenomen met het departement Onderwijs en Vorming. Aan beide gemeenten is vrijblijvend een sjabloon bezorgd om hun sleuteldata in te vullen. De gemeente Temse heeft op 23 november 2011 meegedeeld dat ze gestart is met een grondige studie van de capaciteitsbehoeften op haar grondgebied. Op 2 december 2010 heeft de gemeente Turnhout de resultaten van een eigen onderzoek op haar sleuteldata bezorgd, waaruit bleek dat er zich op 1 november 2010 geen capaciteitsprobleem stelde in het gewoon kleuter- en lager onderwijs in Turnhout. Zowel in de scenario's van een groei met 1000, met 750 als met

500 inwoners per jaar om op termijn tot een inwonersaantal van 50.000 te komen in de gemeente Turnhout, zal er zich ten vroegste vanaf 2018-2020 een capaciteitsprobleem stellen.

Op 15 december 2010 heeft de gemeente Dilbeek een set van sleuteldata bezorgd. Uit haar sleuteldata blijkt dat er de voorbije jaren een status-quo is van het aantal 0- tot 2-jarigen en van het aantal 3- tot 11-jarigen in de gemeente Dilbeek. Er is wel een toename van het aantal leerlingen en heel wat weigeringen in het kleuteronderwijs, meer dan vrije plaatsen. Binnenkort wordt er een brief met feedback gericht aan de gemeente Dilbeek om de gegevens met elkaar te confronteren.

Hierover heb ik nog geen overleg gepleegd met de onderwijskoepels, los van het feit dat we hebben aangedrongen bij het vrij onderwijs dat er zeker in Antwerpen initiatieven zouden komen omdat dat dat blijkbaar wat meer tijd vergt dan oorspronkelijk gedacht. In die zin is er wel een informeel contact geweest met het vrij onderwijs. In januari 2011 start een onderzoeksteam om op langere termijn een capaciteitsmonitor uit te werken om de zwarte vlekken mee te kunnen monitoren.

Van de vier gemeenten die eind oktober 2010 per brief werden voorgesteld om in functie van de capaciteitsproblematiek een taskforce samen te roepen, hebben ondertussen enkel de gemeenten Grimbergen en Mechelen hieraan gevolg gegeven. Asse en Leuven hebben dat nog niet gedaan. Daarnaast is ook de gemeente Roeselare ingegaan op het voorstel om minstens eenmalig een lokale taskforce samen te roepen om de situatie lokaal te bespreken. In Roeselare wordt de druk op de huidige capaciteit, meer dan in Asse of Leuven, duidelijk gevoeld, in het centrum maar ook in afgelegen deelgemeenten van de stad.

De gemeente Grimbergen heeft op 9 december 2010 een startvergadering gehouden van haar lokale taskforce. Daarop waren naast de gemeente en de meeste schoolbesturen, ook het departement Onderwijs en Vorming en het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) vertegenwoordigd. Een tweede vergadering heeft plaatsgevonden op 10 januari 2011.

In de gemeente Mechelen zal de startvergadering van de lokale taskforce capaciteit basisonderwijs plaatsvinden op 27 januari 2011. In de gemeente Roeselare wordt een startvergadering gepland, wellicht op 2 of 9 februari 2011. Alle betrokken departementen, agentschappen en mijn kabinet zullen aanwezig zijn.

In 2010 zijn er dus in totaal vijf lokale taskforces opgericht: Antwerpen, Gent, Grimbergen, Halle en Vilvoorde. Mechelen en Roeselare starten er ook een op. Aan al die gemeenten werd eind december 2010 een brief gericht met de mededeling dat ze tot 28 januari 2011 een overzicht kunnen bezorgen van de inspanningen die ze wensen te treffen binnen hun gemeente, zodat we er bij de opmaak van de begrotingscontrole rekening mee kunnen houden. Alle aanvragen voor financiering en subsidiëring voor infrastructuur zullen worden getoetst door de taskforce capaciteitsproblematiek scholen op doelmatigheid, zoals bepaald in Onderwijsdecreet XX.

Elk voorstel voor capaciteitsuitbreiding dient een omschrijving te bevatten en een raming van de benodigde middelen. We hebben al de contactpersonen opgenomen in de verschillende entiteiten van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Welke middelen zullen ze daarvoor aanwenden? Voorlopig hebben we pro memorie 1 miljoen euro in de begroting 2011 opgenomen. Bij de begrotingscontrole zullen we dat cijfer bekijken in functie van de werkelijke behoefte.

Op de iets langere termijn zullen we een capaciteitsmonitor opstellen. In januari 2011 start een haalbaarheidsonderzoek om dat goed te kunnen detecteren, op te volgen en coördineren. Daarnaast wordt door een werkgroep capaciteitsmonitor binnen de Vlaamse overheid verder gewerkt aan de ontwikkeling van een instrument ter ondersteuning van de gemeenten om ook in de gemeenten waar minder expertise aanwezig is, al of niet met de steun van de provinciale steunpunten sociale planning, die capaciteit op termijn beter te kunnen monitoren. Eind deze maand zal ik met mijn medewerkers een overzichtsvergadering organiseren. In functie

daarvan zullen we begin februari de nodige stappen zetten naar de onderwijskoepels indien dat nog nodig is.

Wat de school in de Krugerstraat in Antwerpen betreft, dit lijkt me opgewarmde oude kost, als ik dat zo mag zeggen. Antwerpen heeft daar al in december alle communicatie over gedaan. Ik heb hier een kopie van een mededeling bij, waaruit duidelijk blijkt dat het stedelijk onderwijs haar bouwaanvraag heeft ingetrokken voor de school aan de Krugerstraat omdat er tijdens de sanering van het gebied bijkomende voorwaarden werden gesteld. Alle stappen waren samen met OVAM en de stad Antwerpen gezet. Het klopt dat die modules werden geleverd, maar de school werd niet gebouwd. Ze staan er, maar ze zijn niet verankerd. De modules zullen elders worden ingezet, het geld is niet verloren. Binnen de stedelijke taskforce capaciteitsuitbreiding wordt bepaald waar dat zal gebeuren. Alle kinderen die werden ingeschreven in De Caleidoscoop kunnen terecht in de Jules Grietensstraat, waar de op die locatie aanwezige kleuterschool zal worden uitgebouwd tot een volwaardige basisschool. Dit heeft bovendien geen gevolg voor de geplande definitieve basisschool van het stedelijk onderwijs op Nieuw Zurenborg. Dat hangt af van de ontwikkeling van het gebied aan de Krugerstraat.

Bovendien blijkt dat in dat gebied naast de geplande school binnen het project Nieuwe Zurenborg, best plaats wordt gecreëerd voor nog een extra basisschool. Voor zover ik het begrijp, zijn er gesprekken met het vrij onderwijs bezig om met een school in Nieuw Zurenborg te starten.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik hoop dat het geen probleem is dat het schriftelijk document dat u hebt gebruikt, ons ter beschikking wordt gesteld. Ik heb niet alle gegevens onmiddellijk kunnen noteren.

Minister, u hebt een aantal steden en gemeenten niet genoemd. Ik ben er niet gerust in dat er in die steden en gemeenten effectief geen problemen zijn, integendeel. Is het wel zo dat in alle steden en gemeenten de regierol het best wordt vervuld door een stads- of gemeente-bestuur? Gezien de complexiteit van het vrij onderwijs en de kleine voorgeschiedenis in Antwerpen, heb ik redenen om te twifelen.

Minister, ik heb gezegd wat mee heeft bijgedragen tot het succes van Antwerpen, namelijk het feit dat er jarenlang is gewerkt aan het masterplan, dat men dat op een heel handige manier in de media heeft gebracht en dat u als minister van Onderwijs hebt gezegd dat u aan het probleem zult verhelpen. Om nu te zeggen dat we dit model in de toekomst in heel Vlaanderen gaan gebruiken, daar twijfel ik aan. U hebt nog tijd om dat bij te stellen. Het is nog maar begin januari, het is nog geen 1 september. U herhaalt wat u bij de begroting zei, dat u 1 miljoen euro bijkomende middelen hebt voor 2011.

Minister Pascal Smet: Voorlopig. Er komt nog een begrotingscontrole.

De heer Jos De Meyer: Oké, voorlopig. U hebt nog een beetje overschot van 2010, veronderstel ik. Als het een succes zou worden, en ik hoop dat samen met u, kunt u opnieuw ingrijpen en een aantal scholen bouwen waar het nodig is. U weet even goed als ik dat u daarvoor te weinig geld hebt. We moeten onze bezorgdheid tijdig formuleren om ervoor te zorgen dat u bijkomende middelen krijgt. Anders moet u middelen uit de reguliere financiering nemen.

We hebben niet volledig dezelfde opvatting over al die punten, minister. Ik denk dat we elkaar wel kunnen vinden mits enige nuances en gesprekken die nog moeten komen.

Wat Antwerpen betreft, ontgoocht uw antwoord mij bijzonder fel. Ik zou verwachten dat Antwerpen mea culpa zegt. Het kan toch niet, minister, dat iemand in tijden van capaciteitsproblemen overheidsmiddelen gaat gebruiken om ergens tijdelijke containers te zetten die dan leeg blijven staan. Nu zoekt men een juridische formule om te kunnen zeggen

dat ze niet verankerd zijn en dat er dus niet gebouwd is en dat de bouwvergunning werd ingetrokken. Minister, het bordje van de bouwvergunning staat daar nog altijd. De grote aankondiging “Antwerpen bouwt hier voor 75 leerlingen” hangt daar nog altijd. Er heeft destijds inderdaad een artikeltje in de krant gestaan toen we hier vragen gesteld hebben, want toen waren hier ook journalisten aanwezig. Ik had verwacht dat iemand die bouwt zonder bouwvergunning en op een plaats waar de bodem vervuild is met teer – het was een gasopslagplaats – zou zeggen: sorry, we hebben ons zwaar vergist en we gaan onze fout herstellen.

U hebt onze ex-collega Voorhamme enkele keren gevolgd met positief effect voor Antwerpen, dat geef ik graag toe. Ik vind dat u zich niet door hem mag laten leiden. Hij heeft zich grondig vergist. In de politiek kan men dat het best toegeven en proberen recht te zetten. Minister, ik hoop dat u nog een initiatief zult nemen. Dit onder de mat vegen en afdoen als opgewarmde kost, daar kan ik niet mee leven.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik ben blij dat u de normcijfers zult doorgeven. Ik wil nog een suggestie doen. Met de nieuwe capaciteitsmonitor zal er een definitie moeten worden gehanteerd. Wanneer is een klas vol? Ik zou ook die norm graag kennen als het zo ver is.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis: Ik ben blij dat de cijfers zullen worden toegevoegd.

Minister Pascal Smet: Ik zal de gegevens aan de commissiesecretaris bezorgen.

De voorzitter: Wilt u niet meer reageren op de heer De Meyer?

Minister Pascal Smet: Dat is een Antwerps probleem.

De heer Jos De Meyer: Daar ben ik het niet mee eens, minister. De school is gebouwd met Vlaamse middelen. Het is hoofdzakelijk een Antwerps probleem, maar niet alleen. U daagt mij uit.

Minister Pascal Smet: Die containers zullen volgend jaar worden gebruikt voor andere scholen.

De heer Jos De Meyer: Hoe hebben vorige ministers van Ruimtelijke Ordening gereageerd op bepaalde gebouwen die er stonden zonder vergunning? Ik pleit niet voor afbraak, integendeel. Ik pleit ervoor dat ze zinvol worden hergebruikt.

Dat men niet kan toegeven dat er ernstige fouten gemaakt zijn, dat kan ik niet begrijpen. Dat u dat afdoet als opgewarmde kost, dat ergert mij.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine Poleyn tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over Erasmusbeurzen - 800 (2010-2011)

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Voorzitter, minister, dames en heren, Erasmus kent een groot succes in Vlaanderen. Dat is heel positief, want we hebben in de Verklaring van Leuven afgesproken dat we tegen 2020 20 procent van onze studenten een buitenlandervaring zouden meegeven. Dit academiejaar lijkt de plotse toename van het aantal beursaanvragen voor problemen te zorgen, want de middelen zijn op. Het probleem is dat de meeste studenten voor dit academiejaar al de verzekering hebben gekregen dat ze een Erasmusbeurs zouden krijgen. De meeste universiteiten en hogescholen maken eind juli al hun selectie voor het volgende

schooljaar bekend. De informatierondes in de instellingen vinden in de periode februari-mei plaats. De studenten krijgen daar het bedrag van hun beurs toegewezen.

De vzw Europese Programma's voor Opleiding, Ontwikkeling en Samenwerking (EPOS) heeft voorgesteld om het bedrag te spreiden over alle kandidaten en zo het bedrag voor elke Erasmusstudent met 50 euro per maand te verlagen. Zo zouden meer studenten kunnen vertrekken. Nu blijkt dat ook deze maatregel niet voldoende zou zijn en dat er in sommige instellingen te weinig geld zal zijn om alle studenten een beurs te geven. Minister, ik weet dat de middelen beperkt zijn. Het is ook wel zo dat we instellingen en studenten trachten warm te maken om te internationaliseren en zo veel mogelijk deel te nemen aan de beurzen.

Klopt het dat er een sterke toename is? U zult dat wellicht bevestigen met cijfers. Ik dacht dat het ging over het bedrag dat wij ter beschikking hebben; het gaat over 1,3 miljoen euro. Hoe gaat u dit oplossen? Zal het bedrag worden gespreid over alle kandidaat-bursalen? Zal de Vlaamse bijdrage aan de beurs van 100 naar 50 en zelfs naar 0 euro gaan? Kan dat voor Europa? Want er is ook nog het Europese gedeelte. Bent u van plan om meer geld te zoeken? Zullen sommige studenten geen beurs krijgen? Hoe wilt u dat vermijden in de toekomst?

Er circuleren voorstellen om de beurzen op een andere manier te financieren zoals in sommige landen van de EU en om het Vlaamse deel rechtstreeks te laten uitbetalen door bijvoorbeeld de Dienst Studietoelagen. Die heeft alleszins ervaring in het erkennen en in het uitwerken van procedures. Of misschien kan het via de vzw EPOS die het systeem coördineert?

Ten slotte, is er nieuws over het algemene actieplan studentenmobiliteit dat u hebt aangekondigd? Gaat u hierover een hoofdstuk opnemen in het plan?

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik werk als hoogleraar in een Erasmusprogramma. Ik ben met de problematiek vertrouwd. In uw beleidsbrief staat dat u met Youth on the Move het aantal wil opdrijven naar 20 procent van onze hogeschool- en universiteitsstudenten. Als dat succes heeft, nemen de financiële problemen natuurlijk toe.

Het beursbedrag – tussen 235 en 295 euro per maand – is heel laag. In het buitenland studeren en logeren kost meer. Het is geen goede politiek om dat aan alle studenten te geven. Een pak studenten heeft dat niet nodig, en voor een pak andere is het totaal onvoldoende. Ik pleit voor veel meer selectiviteit. Er moet een systeem komen waarbij het bedrag wordt geïntegreerd in de studietoelage. Ik deel de mening van mevrouw Poleyn daarover.

Minister Pascal Smet: De Europese Commissie kent jaarlijks een budget toe aan de nationale agentschappen die belast zijn met de uitvoering van het Een Leven Lang Leren Programma. Met dit budget kunnen de agentschappen mobiliteiten en projecten betoelagen. Bijna de helft van dit budget is bestemd voor de financiering van Erasmus. Een aantal agentschappen, waaronder EPOS vzw, krijgen ook nog een nationale cofinanciering voor het Erasmusprogramma.

EPOS verdeelt de toelagen voor Erasmusmobiliteit onder de aanvragende instellingen, op basis van een aantal criteria en parameters die door Europa en Vlaanderen zijn opgelegd. Ik vermeld hier de belangrijkste. De Europese Commissie stelt dat de Erasmusbeurzen minimaal 200 euro per maand moeten bedragen. In Vlaanderen wordt een onderscheid gemaakt tussen beursstudenten, bijna-beursstudenten en beurstariefstudenten of categorie 1-studenten enerzijds en alle andere studenten of categorie 2-studenten anderzijds. De eerste categorie krijgt een hogere Erasmusbeurs dan de tweede. Verder wordt er nog een onderscheid gemaakt tussen de landen waarvan de onderwijstaal Engels, Frans, Duits of Spaans is. De beurzen voor de EILC-landen (Erasmus Intensive Language Courses) liggen hoger dan die voor niet-EILC-landen. Bij de berekening en toekenning van de beurzen wordt rekening gehouden met de 'past performance' van elke instelling. Er kunnen niet meer beursmaanden worden toegekend dan het aantal aangevraagde beursmaanden.

Na advies van het Vlaams Erasmuscomité van 13 oktober 2009 had ik mij akkoord verklaard met de hierna vermelde maandelijkse beursbedragen voor de academiejaren 2009-2010 en 2010-2011: voor de categorie 1 geeft de EU 240 euro voor de EILC-landen en 210 euro voor de niet-EILC-landen; voor de categorie 2 geeft de EU voor de EILC-landen 210 euro en voor de niet-EILC-landen 180 euro; Vlaanderen legt overal telkens 100 euro bij.

Voor het academiejaar 2010-2011 werden in totaal 22.268 beursmaanden – zowel voor studies als stages – aangevraagd bij EPOS. Als dit cijfer gehaald zou worden, met de nadruk op als, zou dit een spectaculaire groei van ongeveer 30 procent inhouden ten opzichte van de vorige academiejaren.

EPOS vzw heeft mij in juli 2010 een nota gestuurd waarin het agentschap uiteenzet dat de financiën die Europa en Vlaanderen ter beschikking stellen, ontoereikend zijn om 22.268 beursmaanden te financieren a rato van een gemiddelde beurs van 300 euro. In augustus heeft EPOS daarom aan de universiteiten en hogescholen laten weten dat de Vlaamse cofinanciering 55 euro zou bedragen in plaats van 100. Door de beursbedragen te verminderen, kon EPOS op dat moment en op basis van de beschikbare aanvragen garanderen dat het over voldoende financiën beschikt om de 22.268 beursmaanden te betoelagen. Uiteraard zaten we nog altijd boven het Europese minimumbedrag.

Intussen heb ik via de regeringscommissarissen bij de universiteiten en hogescholen een extra onderzoek laten uitvoeren naar de aanvragen van de betrokken instellingen van hoger onderwijs. Uit deze cijfers bleek dat de aanvragen reeds gevoelig gedaald waren tot ongeveer 15 procent. Er dient tevens rekening mee gehouden te worden dat het aantal effectieve verblijven in het buitenland lager zal zijn dan de aanvragen.

De universiteiten en hogescholen hebben een initiële toekenning gekregen voor Erasmus-studentenmobiliteit. Deze toekenning is dus vatbaar voor herziening. Tegen medio maart moeten de universiteiten en hogescholen een aanvraag tot herziening indienen. Ze moeten dan hun definitieve cijfers voor het academiejaar 2010-2011 bekendmaken en deze staven aan de hand van deelnemerslijsten. Het zal pas op dat ogenblik duidelijk zijn hoe groot de reële groei van de Erasmusmobiliteit voor dit academiejaar is op het budget, en eventueel op het bijkomende budget dat we kunnen zoeken – vinden is nog een andere zaak.

Intussen gaan mijn kabinet en de betrokken administratie na of en in welke mate de initieel toegekende beursbedragen alsnog kunnen worden opgetrokken op basis van de meest recente cijfers en de beschikbare kredieten. Het is voorbarig om daar al iets over te zeggen: ik hoop dat ik eind deze maand nog een beslissing kan nemen. Op langere termijn moeten we nagaan op welke manier we het beschikbare geld voor mobiliteit beter kunnen aanwenden zodat zo veel mogelijk studenten een buitenlandse onderwijs- of stage-ervaring kunnen opdoen.

De administratie heeft een ontwerp van actieplan opgemaakt, maar ik heb het teruggestuurd voor aanvulling. Daar wachten we nu op.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: U gaat altijd zo snel, minister. Het zou dus kunnen dat het allemaal nog zo'n vaart niet loopt. We zullen dat in maart weten. Ik zal dan checken of het met die 55 euro inderdaad opgelost is.

U bent niet ingegaan op de suggestie om de beurzen via de Dienst Studietoelagen uit te keren. Dat lijkt me nochtans interessant. Zoals de voorzitter ook aangeeft, er is wel iets voor te zeggen om het bedrag te koppelen aan het inkomen, zeker als de middelen beperkt zijn. Er is ook iets voor te zeggen om een gelijk bedrag aan iedereen te geven, want het is bedoeld als stimulans om te vertrekken. Het is niet zo dat wie veel middelen heeft, vanzelf gaat vertrekken. Toch moeten we er misschien een sociaal criterium aan toevoegen. Voor de eenvoud is het misschien evident om dat aan de Dienst Toelagen te geven en te integreren in de procedure. Ik weet niet of dat kan.

Minister Pascal Smet: De timing loopt alleszins verschillend. Ik zal het laten onderzoeken.

Mevrouw Sabine Poleyn: Of anders via EPOS? Het zou toch eenvoudiger moeten worden.

Minister Pascal Smet: Bovendien is dat in strijd met de automatische toekenning die we gaan organiseren. Ik wil er rekening mee houden in een onderzoek. Ik zie meteen al twee redenen waarom het niet evident is.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik hoop dat het actieplan, als u het zult hebben teruggestuurd, effectief zal zijn gebaseerd op onderzoek naar de kritische succesfactoren die bepalen of iemand vertrekt of niet. Zo kunnen we weten hoe belangrijk dat bedrag is. Is het een echte stimulans, of is het maar relatief en moet het maar een deel van de kosten dekken en is het niet echt motiverend om te vertrekken? Dat is belangrijk om te kunnen beoordelen wat we met die financiering moeten doen in de toekomst. Dit wordt, wat mij betreft, nog vervolgd.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

**Vraag om uitleg van de heer Jos De Meyer tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de link tussen armoede en hoger onderwijs
- 827 (2010-2011)**

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Voorzitter, dit is vermoedelijk een onderwerp dat niet dezelfde emoties zal oproepen als daarnet, maar geef toe dat het toch mooi is dat er in de politiek nog emoties en verontwaardiging aan bod mogen komen. Gelukkig maar.

Minister, collega's, in 2010, het Europees Jaar van de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting, bekeek de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) de link tussen armoede en hoger onderwijs. In dit advies stelt de Vlor vast dat de weg naar het hoger onderwijs nog steeds onvoldoende gekend is voor mensen in armoede. Ook het hoger onderwijs zelf blijkt te weinig af te weten van de armoedeproblematiek.

De interfederale armoedebarmometer van 2009 geeft aan dat 13,8 procent van de jongeren tussen 18 en 24 jaar geen onderwijs volgt en ten hoogste een diploma lager middelbaar onderwijs heeft. De grote meerderheid van de potentiële studenten uit de doelgroep van mensen in armoede stroomt dus niet door naar het hoger onderwijs. Heel wat potentieel talent gaat verloren.

Een recente studie van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) geeft aan dat een diploma hoger onderwijs duidelijk leidt tot een hoger inkomen en een lager werkloosheidsrisico. Hoger onderwijs is, zoals we weten, een goede opstap om uit de armoede te geraken. De Vlor stelt dat er werk moet worden gemaakt van een inclusieve en structurele aanpak en doet een resem suggesties gaande van het bestrijden van de sociale ongelijkheid bij de instroom in ons onderwijssysteem, over de doorstroom met topics zoals studiefinanciering en studentenvoorzieningen, tot en met de noodzaak van een betere trajectbegeleiding bij de uitstroom uit het hoger onderwijs en de stap naar de arbeidsmarkt. De vaststelling is dat zeker ons hoger onderwijs nog steeds een zaak is van de betere middenklasse en dat daar op dit ogenblik nog te weinig progressie in zit. De aanpak lijkt te stagneren in een aantal op zich staande projecten, maar is zeker niet structureel verankerd. Je zou bijna kunnen geloven dat de democratiseringsgolf is stilgevallen.

Minister, welke evolutie valt waar te nemen in de participatiegraad van mensen in armoede aan ons hoger onderwijs? Beschikt u over concreet cijfermateriaal of indicatoren om dit op te volgen? Zijn er verschillen waar te nemen tussen hogescholen en universiteiten? Minister, als

uw antwoord zeer veel gegevens bevat, stel ik voor dat deze schriftelijk worden overhandigd en dat u zich beperkt tot de essentie.

Op welke wijze wordt op dit moment structureel werk gemaakt van de participatie van studenten in armoede aan het hoger onderwijs? Ziet u mogelijkheden om de aanbevelingen van de Vlor om te zetten in beleid? Welke stappen zult u daartoe ondernemen?

Zal in de komende hervorming van het hogeronderwijslandschap ook rekening gehouden worden met deze maatschappelijke uitdaging, om zo hopelijk te kunnen komen tot een nieuwe impuls voor de democratisering van ons hoger onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: In het kader van de democratisering is de ontwikkeling van hbo5 heel belangrijk omdat het een opstap kan zijn in de leerladder en een stimulans om verder te studeren.

Los van het feit dat de studieoriëntering wellicht ook in sociaal en cultureel opzicht scheef zit, is er een duidelijk zicht op de studiekosten? Wordt dat gemeten? Gemiddeld of per richting?

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik vind de vraag van mijnheer De Meyer bijzonder interessant. Het gaat hier over een groep jongeren die ondervertegenwoordigd is in het hoger onderwijs. Elke ondervertegenwoordigde groep is er een te veel, in welke fase van het onderwijs dan ook. Te veel mensen in armoede schuiven blijkbaar niet door naar het hoger onderwijs. Dat is ook zo bij de allochtone groep. Nochtans zijn er al acties ondernomen of zijn er al aanzetten gegeven tot acties.

Ik wil mij vooral aansluiten bij de tweede vraag. Als ik het goed voorheb, komt het hoger onderwijs aan bod in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding. Er zijn een aantal actiepunten geformuleerd. Mevrouw Poleyn vermeldde al hbo5. Ook sociale voorzieningen moeten worden hervormd. De mobiliteit van studenten moet worden bevorderd. De middelen van het Aanmoedigingsfonds moeten verder worden ingezet.

Dat Aanmoedigingsfonds interesseert mij bijzonder. Is daar al een evaluatie van geweest? Was het niet de bedoeling dat het regelmatig werd geëvalueerd? Hoe zit het met de poging om vanuit het hoger onderwijs jongeren uit armoede structureel te verankeren in het hoger onderwijs?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: We hebben geen cijfers die de participatiegraad van mensen in armoede aan het Vlaams hoger onderwijs meten. Dat is ook niet zo evident. De Vlor zelf stelt in zijn visietekst dat hij de kansengroep van mensen in armoede niet als specifiek beschouwt, maar dat deze verspreid is over alle kansengroepen die de Vlor in haar advies van 15 april 2008 over de registratie van kansengroepen opsomt: studenten met een functiebeperking, allochtone studenten, nieuwkomers, werkstudenten, beursstudenten, studenten uit een kort-gechoold milieu, studenten met een niet-traditionele vooropleiding, herintreders en studenten met een gezinslast.

Op basis van het aantal beursstudenten als proxy voor studenten in armoede in het hoger onderwijs zou men kunnen concluderen dat het aantal studenten in armoede aan de hogescholen hoger is dan aan de universiteiten.

De Vlor somt in zijn visietekst van 14 december 2010 al een aantal beleidsmatige acties in dit verband op: de mogelijkheden van hbo5 worden versterkt, de middelen van het Aanmoedigingsfonds worden verder ingezet, de sociale voorzieningen en de mobiliteit van studenten worden bevorderd, in het bijzonder voor studenten uit de lagere socio-economische groepen.

Ik wil daar nog aan toevoegen dat we ook diversiteitsprojecten in de lerarenopleiding en tutoringprojecten waarbij hoger en secundair onderwijs samenwerken, subsidiëren en structureel zullen verankeren. Ik wil ook verwijzen naar de inspanningen die gedaan worden in het hele leerplichtonderwijs: armoede en achterstand beginnen vaak al vanaf de kleuterschool. We hebben projecten die lopen gedurende drie academiejaren. We zullen ze eind 2011 evalueren.

De Vlor ziet naast de voortzetting van wat nu al gebeurt, nog bijkomende kansen en uitdagingen voor het hoger onderwijs. Zij wijst op en vraagt aandacht voor de specifieke problematiek van personen in armoede. De suggesties die de Vlor doet, zijn grotendeels gericht op de instellingen van hoger onderwijs zelf, die zich volgens de Vlor nog onvoldoende bewust zijn van de problematiek en van hoe zij daar iets kunnen aan doen. Een aantal bemerkingen, bijvoorbeeld over de studentenvoorzieningen en de studietoelagen, richten zich tot het beleid van de overheid inzake gelijke kansen en diversiteit. Met die bemerkingen houden we zeker in de mate van het mogelijke rekening.

Er is wellicht nog ruimte om de middelen voor de sociale voorzieningen voor de studenten op een meer selectieve wijze in te zetten voor de studenten uit de lagere socio-economische groepen. Ook in het op het stapel staande actieplan ter bevordering van de mobiliteit van studenten zullen we specifieke acties opnemen.

In 2011 zullen de resultaten van de eerste ronde beheersovereenkomsten van het Aanmoedigingsfonds geëvalueerd worden en zullen we de nieuwe beheersovereenkomsten voorbereiden. We zijn op dit moment ook bezig met een onderzoek naar de invoering van een automatische toekenning van studiefinanciering. We zullen dit realiseren tegen het einde van deze legislatuur.

Als we al deze initiatieven zullen uitvoeren, zullen we al heel wat stappen vooruit hebben gezet. Het spreekt voor zich dat ook in opvolging van de motie van het Vlaams Parlement over de toekomst van het Vlaamse hoger onderwijs de Vlaamse Regering zich ertoe heeft geëngageerd dat er ook na de integratie van de academische opleidingen van de hogescholen en de universiteiten een voldoende regionale spreiding zal zijn om zo de toegankelijkheid voor aankomende studenten uit de ondervertegenwoordigde groepen niet in het gedrang te brengen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Voorzitter, ik denk dat sommigen onder ons hun aanwezigheid hier en hun opleiding te danken hebben aan de democratiseringsgolf in het onderwijs in de jaren zestig en zeventig. Ik vrees soms dat dit vandaag wat is stilgevallen. Dat verklaart mijn grote bezorgdheid, die ik wou formuleren mede naar aanleiding van het rapport van de Vlor. Dit moet voor deze commissie Onderwijs een blijvend aandachtspunt zijn.

Minister, ik ben er mij ten volle van bewust dat dit met enkele woorden zeggen natuurlijk veel eenvoudiger is dan het effectief waar te maken in het onderwijsveld. Maar als wij aan de vooravond staan van een grote hervorming van het hoger onderwijs, moet dit aandachtspunt voldoende sterk aan bod komen. Vandaar deze vraag. Ik ben mij ervan bewust dat veel collega's deze bezorgdheid delen en dat wij er hier de volgende maanden zeker en vast nog meermaals zullen op terugkomen.

De voorzitter: Mevrouw Vermeiren heeft het woord.

Mevrouw Goedele Vermeiren: Ik ben het volledig eens met de heer De Meyer. Dit is een zeer belangrijk aandachtspunt. Wij moeten er aandacht voor hebben bij de hervorming van het hoger onderwijs. Maar, minister, ik heb u in uw antwoord horen verwijzen naar het hele curriculum van het onderwijs. Wij moeten al vroeger beginnen. Ik kan mij indenken dat je na een heel problematische loopbaan in het secundair onderwijs weinig zin hebt om voort te

studeren. Met het oog op de hervorming van het secundair onderwijs zal daar absoluut aandacht aan moeten worden besteed. Dat zal een zorg zijn voor velen van ons.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■